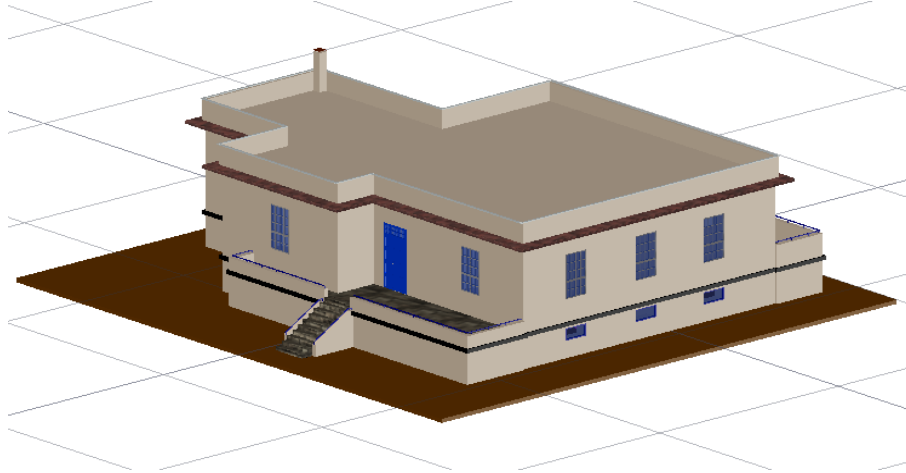

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΘΕΜΑ □ Αλλαγή χρήσης μεσοπολεμικού κτιρίου σε Δημοτική Βιβλιοθήκη στην περιοχή της Δραπετσώνας.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ: Αικατερίνη - Ελισσάβητ Χίου (Α.Μ 45172)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Κα Δημοπούλου Ελένη , Κ. Κουρνιάτης Νικόλαος

Αθήνα ,2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• Ευχαριστίες	σελ.	3
• Εισαγωγή	σελ.	4
• <u>Κεφάλαιο 1: Η επιρροή της αρχιτεκτονικής</u>		
1.1 Η αρχιτεκτονική στην Ελλάδα του μεσοπολέμου	σελ.	5-7
1.2 Η αρχιτεκτονική στην Αθήνα του μεσοπολέμου	σελ.	8
1.2.1 Το ρεύμα BAUHAUS και η επιρροή του στη ελληνική αρχιτεκτονική του μεσοπολέμου	σελ.	9-12
1.2.2 Πολεοδομικό Υπόβαθρο και Νομοθεσία	σελ.	13-14
1.2.3 Πολεοδομικός και Αρχιτεκτονικός Εκσυγχρονισμός της Μεσοπολεμικής Αθήνας	σελ.	15
• <u>Κεφάλαιο 2: Υπάρχουσα κατάσταση κτιρίου</u>		
2.1 Ιστορική αναδρομή περιοχής	σελ.	16-24
2.2 Υπάρχουσα κατάσταση κτιρίου και Περιγραφή	σελ.	25
2.2.1 Φωτογραφίες	σελ.	26-29
2.2.2 Σχέδια	σελ.	30-39
• <u>Κεφάλαιο 3: Νομικό πλαίσιο</u>		
3.1 Νομικό πλαίσιο για αλλαγή χρήσης	σελ.	40-42
3.2 Νομικό πλαίσιο για βιβλιοθήκες	σελ.	42-45
• <u>Κεφάλαιο 4: Πρόταση κτιρίου</u>		
4.1 Πρόταση αλλαγής χρήσης και διαρρύθμισης κτιρίου	σελ.	46
4.2 Κτιριολογικό πρόγραμμα	σελ.	47
4.3 Νέα σχέδια κτιρίου	σελ.	48-49
• Επίλογος	σελ.	50
• Βιβλιογραφία	σελ.	51-54

Ευχαριστίες

Ιδιαίτερες ευχαριστίες εκφράζονται στις επιβλέπουσες καθηγήτριες Κα Δημοπούλου Ελένη και Κ. Κουρνιατή Νικόλαο για την επίβλεψη και την βοήθεια που μας παρείχαν κατά την διάρκεια και σε όλες τις φάσεις της πτυχιακής εργασίας.

Εισαγωγή

Η εργασία αυτή αποτελεί εργασία μελέτης και σχεδιασμού, που περιγράφει την αλλαγή χρήσης ενός κτιρίου από παιδικό σταθμό σε δημόσια βιβλιοθήκη. Η έννοια της αλλαγής χρήσης κτιρίου αναφέρεται στη διαδικασία της επαναχρησιμοποίησης ενός υφιστάμενου χώρου ή κτιρίου για σκοπούς άλλους, από εκείνους για τους οποίους χτίστηκε ή σχεδιάστηκε. Έσε νομίμως υφιστάμενα κτίρια, είναι δυνατή η αλλαγή της χρήσης του κτιρίου ή ενός τμήματος αυτού, από την χρήση με την οποία εκδόθηκε η οικοδομική άδεια σε μια άλλη χρήση, όπως πχ από κατάστημα σε κατοικία ή αντίστροφα. Η αλλαγή αυτή απαιτεί την έκδοση νέας άδειας αλλαγής χρήσης.¹ Κατά την αλλαγή της χρήσης του κτιρίου προκύπτουν εργασίες διαμόρφωσης του χώρου. Για να διαμορφωθεί ο παιδικός σταθμός σε βιβλιοθήκη, θα πρέπει να σχεδιάσουμε μια νέα κάτοψη ισογείου και υπογείου, διαμόρφωση των οποίων δεν έχει αρκετές αλλαγές σε ότι αφορά την τοιχοποιία του κτιρίου. Το κτίριο που επέλεξα για την αλλαγή χρήσης του, είναι επί τους οδούς Παπαμάρκου, Αριστοτέλους και Πόντου στην περιοχή της Δραπετσώνας. Σήμερα λειτουργεί ως παιδικός σταθμός και θεωρείται ένα μεσοπολεμικό κτίριο.

Η μεθοδολογία που ακολούθησα για την αποτύπωση του κτιρίου ήταν η εξής:

- Έκανα επιτόπου παρατήρηση στο υπάρχων κτίριο και σύγκρινα την τωρινή κατάσταση του κτιρίου με αυτή των σχεδίων που μου δόθηκαν.
- Πήρα συνεντεύξεις από τα άτομα τα οποία εργάζονται στο παιδικό σταθμό και άντλησα πληροφορίες όσον αφορά την χρονολογία και την ιστορία του κτιρίου. Επίσης και από άτομα τα οποία βοήθησαν στην ανακαίνιση και αναπαλαίωση του κτιρίου.
- Τέλος έκανα βιβλιογραφική έρευνα μέσα από βιβλία και διαδικτυακά ώστε να μάθω περισσότερα πράγματα και γεγονότα για την περιοχή τα οποία είχαν γίνει επί την μεσοπολεμική εποχή.

Η εργασία μου επικεντρώνεται στα εξής σημεία □

1. Η αρχιτεκτονική της Αθήνας κατά την διάρκεια του μεσοπολέμου.
2. Την αρχιτεκτονική στην Αθήνα του μεσοπολέμου αλλά και τον εκσυγχρονισμό της.
3. Η ιστορική ανάδρομη της περιοχής που βρίσκεται το κτίριο
4. Παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης του κτιρίου .
5. Πρόταση αλλαγής χρήσης του κτιρίου
6. Νομικό πλαίσιο για αλλαγή χρήσης κτιρίου καθώς και νομικό πλαίσιο για βιβλιοθήκες συγκεκριμένα.

Η εργασία είναι διαμορφωμένη σε ενότητες καθεμία από τις οποίες αναλύει ένα διαφορετικό ζήτημα . Στο κεφάλαιο 1 με τίτλο «**Η επιρροή της αρχιτεκτονικής**» αναλύουμε αρχιτεκτονικά θέματα ,στο κεφάλαιο 2 με τίτλο «**Υπάρχουσα κατάσταση**» αναλύουμε την υπάρχουσα κατάσταση κτιρίου και περιοχής , στο κεφάλαιο 3 με τίτλο «**Νομικό πλαίσιο**» παραθέτουμε χρήσιμες νομοθεσίες και στο κεφάλαιο 4 με τίτλο «**Πρόταση κτιρίου**» κάνουμε την πρόταση αλλαγής χρήσης .

¹ Διαθέσιμο στο :<http://www.gzafeirakis.gr/project/project-change-use/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Επιρροή της αρχιτεκτονικής

1.1 Η Αρχιτεκτονική στην Ελλάδα του μεσοπολέμου

Ως μεσοπόλεμος ορίζεται η περίοδος που μεσολαβεί ανάμεσα στην λήξη του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου και την έναρξη του Δεύτερου. Ειδικότερα στην περίπτωση της Ελλάδας το πρώτο όριο τοποθετείται στη Μικρασιατική καταστροφή του 1922 και το δεύτερο στην είσοδο της χώρας στον Πόλεμο το 1940. Ήδη από την δεκαετία του 1920 στην Ελλάδα είχε αρχίσει να διαμορφώνεται η αντίληψη για την αδιάλειπτη συνέχεια του ελληνισμού, από την αρχαιότητα ως τη σύγχρονη εποχή. Στην τέχνη, η αντίληψη αυτή εκφράστηκε μέσα από την επιστροφή στην παράδοση, με την ακόλουθη προβολή οτιδήποτε σχετικού με τον ελληνικό παραδοσιακό πολιτισμό, αλλά και με παλαιότερες περιόδους, όπως το Βυζάντιο ή ακόμη και η Αρχαιότητα. Η «ελληνικότητα» αποτελεί βασική αναζήτηση για τον πνευματικό κόσμο του μεσοπολέμου, αλλά και απαραίτητο εργαλείο για την διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας. Η τέχνη του μεσοπολέμου στην Ελλάδα έχει ουσιαστικά ταυτιστεί με την λεγόμενη Γενιά του Τριάντα. Ο όρος αυτός, αν και γεννήθηκε για να περιγράψει μια νέα ομάδα λογοτεχνών και ποιητών, συμπεριέλαβε εντέλει καλλιτέχνες, αρχιτέκτονες και γενικότερα τους περισσότερους από τους πνευματικούς δημιουργούς της περιόδου, οι οποίοι εκπλήρωναν μία βασική προϋπόθεση: Τη στροφή προς τα ευρωπαϊκά κινήματα του μοντερνισμού, ο οποίος είχε ήδη αρχίσει να σαρώνει στην Ευρώπη, και την ενσωμάτωση τους στην ελληνική περίπτωση, πάντοτε όμως μέσα από το πρίσμα της Παράδοσης.²

Στον ελληνικό μεσοπόλεμο λοιπόν είμαστε αντιμέτωποι με δύο τάσεις που συνυπάρχουν και αλληλοσυμπληρώνονται: τον Μοντερνισμό, όπως αυτός εκφράζεται μέσω της επαφής με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά κινήματα, και την Παράδοση, ως καταλύτη που εξασφαλίζει την αδιάλειπτη συνέχεια της ελληνικής τέχνης. Σε αυτήν κυρίως την εποχή, με κομβική την παρουσία της Γενιάς του Τριάντα, εμπεδώθηκε η ανάγκη για μια διαρκή συνομιλία της Ελλάδας με την υπόλοιπη Ευρώπη, συντελώντας στην ανανέωση του προσανατολισμού και στην αναζωογόνηση του πνευματικού μας κόσμου. Τον 19ο αιώνα αναπτύσσεται στην Ευρώπη το ρεύμα του Ιστορισμού, το οποίο υιοθετεί γνώριμες τεχνοτροπίες (στυλ) από το παρελθόν- την κλασική, την γοτθική, την αναγεννησιακή αρχιτεκτονική κ.α. Σε αυτό το πλαίσιο εμφανίζεται στην Ελλάδα η νεοκλασική αρχιτεκτονική. Στο β' μισό του 19ου αιώνα, σαν μια προσπάθεια ανανέωσης του μορφολογικού λεξιλογίου, εμφανίζεται ο εκλεκτικισμός, με ανάμειξη διακοσμητικών στοιχείων από διάφορα στυλ. Στη συνέχεια, τις δυο πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα μέχρι την Μικρασιατική Καταστροφή, η ελληνική αρχιτεκτονική περνά μια μεταβατική φάση, ακολουθώντας τα συντηρητικότερα ρεύματα της Ευρώπης, τον γαλλικό εκλεκτικισμό, τον εκσυγχρονισμένο κλασικισμό και σε περιορισμένη κλίμακα την Art- Nouveau.³

Κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου, τα νεωτερικά ρεύματα της Ευρώπης βρίσκουν πρόσφορο έδαφος για εφαρμογή στη χώρα μας και αποκτούν φανατικούς οπαδούς. Οι

² Η Αθήνα του Μεσοπολέμου Διαθέσιμο στο: <https://atenistas.files.wordpress.com/2014/03/fylladiomesopolemou.pdf>

³ Η Αθήνα του Μεσοπολέμου Διαθέσιμο στο: <https://atenistas.files.wordpress.com/2014/03/fylladiomesopolemou.pdf>

περισσότεροι έλληνες αρχιτέκτονες της περιόδου έχουν σπουδάσει στην Ευρώπη και στην Κωνσταντινούπολη, αφού η Αρχιτεκτονική Σχολή του ΕΜΠ ιδρύεται μόλις το 1917. Οι σπουδές και η πολυετής διαμονή στις αρχιτεκτονικές μητροπόλεις της Ευρώπης, τους επιτρέπει να γνωρίσουν από πρώτο χέρι τα νεωτερικά και επαναστατικά ρεύματα της εποχής τους, την Art Nouveau, το Jugendstil, την Art Deco, το Μοντέρνο Κίνημα κ.α. Σημαντικοί αρχιτέκτονες που εμπίπτουν στην κατηγορία αυτή είναι ο Αλεξ. Νικολούδης, ο Δημ. Πικιώνης, ο Κων. Κυριακίδης, ο Κων. Κιτσίκης, ο Λεων. Μπόνης, ο Μαν. Λαζαρίδης κ.ά.⁴

Οι νεότατοι Έλληνες αρχιτέκτονες που αποφοίτησαν εκείνα τα χρόνια από την Αρχιτεκτονική Σχολή του Ε.Μ.Π. αλλά και από σχολές της Δυτικής Ευρώπης, οπλισμένοι με όραμα, πίστη και κέφι, συχνά συνεργαζόμενοι μεταξύ τους και σε επαφή με τα τεκταινόμενα στον διεθνή χώρο (μέσω έντυπης πληροφόρησης, δημοσιεύσεων, συμμετοχής σε εκθέσεις και εκδηλώσεις), κατόρθωσαν να αφομοιώσουν και να μεταφέρουν δημιουργικά τα ιδεολογικά και εικονογραφικά προτάγματα του διεθνούς Μοντερνισμού στα καθ' ημάς. Μέσα στο γενικότερο πλαίσιο εκσυγχρονισμού της ελληνικής κοινωνίας (και της εναγώνιας αναζήτησης του πολιτισμικού αυτοπροσδιορισμού και της νεοελληνικής ταυτότητας), η ανερχόμενη αστική τάξη του μεσοπολέμου, συγκροτημένη –κατά κύριο λόγο– από εύπορους και καλλιεργημένους αστούς, επεδίωκε τον εξευρωπαϊσμό και την αναγνώριση. Η αρχιτεκτονική, ως κοινωνικό και πολιτιστικό αγαθό, αποτελούσε έμπρακτο και ορατό πεδίο έκφρασης των επιδιώξεων αυτών. Η παραπάνω συγκυρία ήταν μια πρώτης τάξης ευκαιρία για τη μελέτη και υλοποίηση πολλών μοντέρνων ιδιωτικών έργων, όπως κατοικίες όλων των κατηγοριών (προαστιακές/εξοχικές επαύλεις, αστικές μονοκατοικίες, αστικές/προσφυγικές/εργατικές πολυκατοικίες), εργοστάσια, κτήρια γραφείων, χώροι ψυχαγωγίας/εστίασης κ.λπ., αλλά και μοντέρνων δημόσιων κτηρίων κρατικού προγραμματισμού, όπως σχολεία, νοσοκομεία, κτήρια πρόνοιας, αγορές, διοικητικά κτήρια κ.ά. Έργων, κατά το μεγαλύτερο ποσοστό, οργανικά συσχετισμένων με το εκάστοτε περιβάλλον, τις κλιματολογικές συνθήκες ή τον τρόπο ζωής και, σχεδόν πάντα, με μια ευδιάκριτη αίσθηση του μέτρου, με ένα «κατ' οικονομίαν» σχεδιαστικό ήθος.⁵

Ορθογωνικοί και (ημι)κυλινδρικοί όγκοι με λείο (λευκό) ή αρτιφισιέλ (πελεκημένο, γαιώδες) επίχρισμα, κλειστές προεξοχές (έρκερ) συνδυασμένες με εξώστες, επιμήκη ή γωνιακά παράθυρα, κυκλικοί φεγγίτες, πέργκολες/ελεύθεροι δοκοί στο δώμα, καθώς και απλοποιημένα γεωμετρικά μοτίβα στα κιγκλιδώματα (εξωστών, σκαλών, κουφωμάτων, περιφραγμάτων) συγκαταλέγονται ανάμεσα στα πλέον χαρακτηριστικά μορφολογικά στοιχεία των κτηρίων αυτών. Πρόκειται, ακριβώς, για εκείνα τα «στυλιστικά σημάδια» που προσδιορίζουν τη συγκεκριμένη υφολογική/χρονολογική ταυτότητα ενός κτηρίου, σημάδια αναγνωρίσιμα ακόμα και από το ευρύ κοινό, τους υποψιασμένους περιπατητές της πόλης. Η υιοθέτηση των παραπάνω χαρακτηριστικών της αρχιτεκτονικής γλώσσας δεν οδήγησε σε μονοτονία. Απεναντίας, η ευρηματική πολλαπλότητα των συνδυασμών τους απέδωσε εκφραστική ποικιλία παραλλαγών, αλλά και συνθετικές ή τυπολογικές καινοτομίες (ενδεχομένως, θα μπορούσαμε να εντοπίσουμε «επαναλήψεις» στις πολυώροφες πολυκατοικίες του κέντρου, όχι όμως ταυτίσεις). Ωστόσο, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι οι ρηξικέλευθες ιδέες των πρωτοπόρων αρχιτεκτόνων του '30 δύσκολα έβρισκαν πεδίο εφαρμογής και στον σχεδιασμό των εσωτερικών χώρων, ιδιαίτερα των κατοικιών. Οι αγκυλώσεις που προκαλούσαν τα πάντα ενεργά δίπολα τοπικό-διεθνές/παράδοσης-

⁴ Η Αθήνα του Μεσοπολέμου Διαθέσιμο στο:

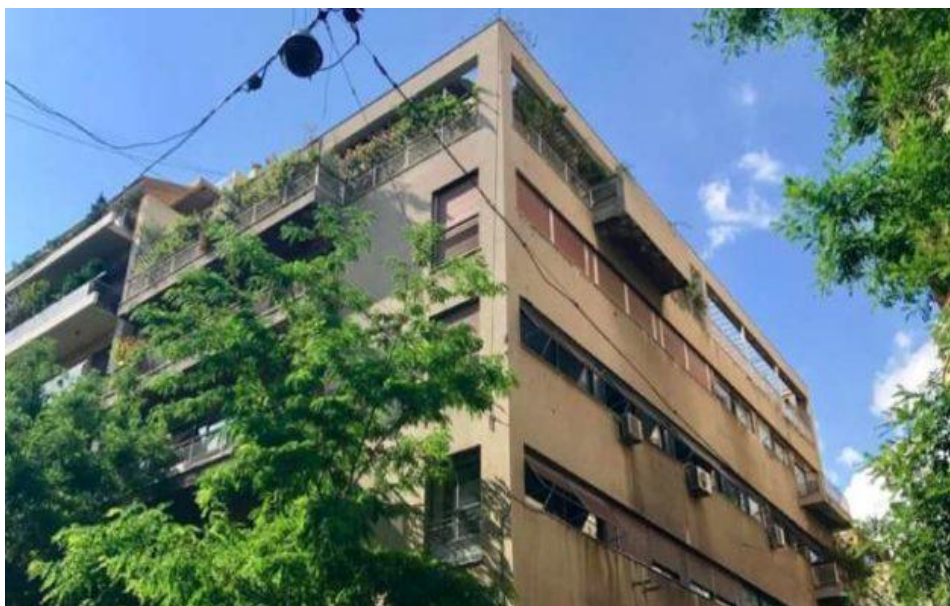
<https://atenistas.files.wordpress.com/2014/03/fylladiomesopolemou.pdf>

⁵ Μοντέρνες απώλειες 01. Κατεδαφισμένα κτίρια του μεσοπολέμου στην Αθήνα(2019) Διαθέσιμο στο:

<https://www.archetype.gr/blog/arthro/monternes-apolies-01-katedafismena-ktiria-tou-mesopolemou-stin-athina>

νεωτερικότητα, στέκονταν εμπόδιο στην ανενδοίαστη και πλήρη αποδοχή των τολμηρών επιλογών.⁶

Το, σε γενικές γραμμές, απλό και οικονομικό σύστημα κατασκευής και τα σαφή τυπολογικά και μορφολογικά συστατικά στοιχεία της ρασιοναλιστικής αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα του μεσοπολέμου, οδήγησαν στη διάχυσή της σε κάθε γωνιά της χώρας και στη δημιουργία κατασκευών όχι πάντα μελετημένων από αρχιτέκτονες, αλλά και από πολιτικούς μηχανικούς, ακόμα και από εμπειροτέχνες. Δυστυχώς, η δικτατορία Μεταξά ανέκοψε κάθε προηγούμενη δυναμική στοιχειοθέτησης μιας πραγματικά νέας ελληνικής αρχιτεκτονικής, επιστρέφοντας σ' έναν στείρο ακαδημαϊσμό, με τη μορφή ενός αδιάφορου ή κακόγουστου «μοντέρνου κλασικισμού». Οι πρωτοπόροι αρχιτέκτονες του '30 είτε αποσύρθηκαν, είτε συμβιβάστηκαν, είτε συνέχισαν την αναζήτηση προς άλλες κατευθύνσεις. Πολύ αργότερα, τη δεκαετία του '60, η ελληνική αρχιτεκτονική θα ξαναβρεί τον δημιουργικό βηματισμό της, κυρίως χάρη στην ανάπτυξη του τουρισμού.⁷

Εικόνα 1: Το κτίριο στην Στουρνάρη & Ζαΐμη (1933): Το ρεύμα του μοντερνισμού στην αρχιτεκτονική, στην Αθήνα του Μεσοπολέμου

Πηγή : <https://www.michanikos-online.gr/15859-2/>

⁶Μοντέρνες απώλειες 01. Κατεδαφισμένα κτήρια του μεσοπολέμου στην Αθήνα(2019)
Διαθέσιμο στο: <https://www.archetype.gr/blog/arthro/monternes-apolies-01-katedafismena-ktiria-tou-mesopolemou-stin-athina>

⁷Μοντέρνες απώλειες 01. Κατεδαφισμένα κτήρια του μεσοπολέμου στην Αθήνα(2019)
Διαθέσιμο στο: <https://www.archetype.gr/blog/arthro/monternes-apolies-01-katedafismena-ktiria-tou-mesopolemou-stin-athina>

1.2 Αρχιτεκτονική στην Αθήνα του μεσοπολέμου

Οι εξελίξεις που σηματοδεύουν τα αρχιτεκτονικά πράγματα της πόλης των Αθηνών στον προηγούμενο αιώνα, παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον που επικεντρώνεται στη μελέτη της δυναμικής της εξέλιξης των μορφολογικών διακυμάνσεων, οι οποίες χαρακτηρίζουν την αρχιτεκτονική θεωρία και πράξη κατά τις πρώτες δεκαετίες του 1900. Εκείνη την εποχή αρχίζουν να δημιουργούνται προοδευτικά νέες τάσεις και να μεταλλάσσονται παλιές απόψεις, τείνοντας να διαμορφώσουν καινούργια αρχιτεκτονική γλώσσα, ικανή να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής. Η «κληρονομιά», όμως, του νεοκλασικισμού δεν φαίνεται να επηρεάζει αποφασιστικά αυτές τις εξελίξεις. Οι πρώτοι αρχιτέκτονες που δρουν στην Αθήνα εκείνη την περίοδο, είτε έχουν διαμορφώσει την παιδεία τους στις Αρχιτεκτονικές Σχολές της Κεντρικής Ευρώπης και της Κωνσταντινούπολης είτε είναι απόφοιτοι της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών του Ε. Μ. Πολυτεχνείου, μια και η σχολή Αρχιτεκτόνων ιδρύεται μόλις το 1917. Τα χρόνια του Μεσοπολέμου είναι μια από τις σημαντικότερες αρχιτεκτονικές περιόδους της νεότερης Αθήνας. Η ταχύτατη επικράτηση του μοντερνισμού εκφράζει την αισιόδοξη και επιθετική νεωτερικότητα των ανερχόμενων μεσοαστών, η οποία θα επηρεάσει και τα μικροαστικά στρώματα. Ένα πάντως είναι βέβαιο. Οι συνθετικές αρχές και το λεξιλόγιο του Μοντέρνου Κινήματος βρίσκουν στην Αθήνα της δεκαετίας του '30 πρόσφορο έδαφος για αυθεντική εφαρμογή, καλύπτοντας τις ανάγκες ταχύρρυθμων κρατικών προγραμμάτων ή ιδιωτικών επενδύσεων υψηλής απόδοσης σε νέους κτιριακούς τύπους: σχολεία, νοσοκομεία, προσφυγικές κατοικίες, πολυκατοικίες, εργοστάσια, κ.ά. Στους τομείς αυτούς οι μελετητές αξιοποίησαν τον ριζοσπαστικό μοντερνισμό για να δημιουργήσουν πολλά αξιόλογα έργα που κέρδισαν την αναγνώριση ακόμη και εκτός ελληνικών συνόρων. Ωστόσο, ο ριζοσπαστικός μοντερνισμός θα

συνυπάρξει με συντηρητικότερες τάσεις του Μεσοπολέμου -π.χ. με τον όψιμο εκλεκτικισμό και τον αφαιρετικό ή μοντέρνο κλασικισμό- αλλά και με μετριοπαθέστερα νεωτερικά ρεύματα, όπως ήταν το art déco. Τέλος ο τοπικισμός, ο οποίος εμπνέεται από την ανώνυμη παράδοση της Ελλάδας ή της Μεσογείου, είναι δημοφιλέστερος από τον μοντερνισμό στον τομέα της μεσοπολεμικής μονοκατοικίας - προαστιακής και εξοχικής.⁸

Εικόνα 2: Η μοντέρνα αρχιτεκτονική την περίοδο του μεσοπολέμου. Πηγή: <https://docplayer.gr/10341505-1-monterna-arhitektoniki-stin-periodo-toy-uesopoleuoy-koinonia-kai-ideologia-toy-syghronoy-tropoy-zois.html>

⁸ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΜΑΤΙΕΣ (2014) Διαθέσιμο στο:

<https://www.greekarchitects.gr/gr/%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CF%84%CE%B5%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CF%82-%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%B5%CF%82/%CE%B7-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%BF-19%CE%BF-%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BD%CE%B1-%CE%AD%CF%89%CF%82-%CF%84%CE%BF-1940-id9228>

Εικόνα 3 : Η «Φυλλορρούσα» αρχιτεκτονική του μεσοπολέμου

Πηγή:<http://www.ellet.gr/content/%CE%B7-%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CF%81%CF%81%CE%BF%CE%BF%CF%8D%CF%83%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CF%84%CE%B5%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%AD%CE%BC%CE%BF%CF%85>

<http://www.ellet.gr/content/%CE%B7-%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CF%81%CF%81%CE%BF%CE%BF%CF%8D%CF%83%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CF%84%CE%B5%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%AD%CE%BC%CE%BF%CF%85>

1.2.1 Το ρεύμα BAUHAUS και η επιρροή του στη ελληνική αρχιτεκτονική του μεσοπολέμου

Το Μπαουχάους είναι ένα καλλιτεχνικό ρεύμα του Μεσοπολέμου που επιδίωξε να καταρρίψει το όριο μεταξύ καλλιτεχνών και βιομηχανικών σχεδιαστών και να συγκεράσει τις καλές και εφαρμοσμένες τέχνες σε ένα ενιαίο ύφος. Αποτέλεσε την επιτομή της καλλιτεχνικής πρωτοπορίας της εποχής του και επηρεάζει και σήμερα κυρίως την αρχιτεκτονική, όπου βρήκε μεγάλο πεδίο εφαρμογής. Έλαβε την ονομασία του από την ομώνυμη σχολή σχεδίου, που ίδρυσε στις 12 Απριλίου 1919 στην Βαϊμάρη της Γερμανίας, ο αρχιτέκτονας Βάλτερ Γκρόπιους. Αποτελεί αντιστροφή της λέξης «hausbau», που σημαίνει «οικοδόμηση». Η πλήρης ονομασία της σχολής ήταν Staatliches Bauhaus (Κρατικός Οίκος Δομικής) και λειτούργησε από την ίδρυσή της έως το 1925 στην Βαϊμάρη, από το 1925 έως το 1932 στο Ντέσαου και από το 1932 έως το 1933, οπότε καταργήθηκε μετά την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία. Η σχολή περιλάμβανε τη διδασκαλία διαφόρων τεχνών, τις οποίες θεωρούσε συνδεδεμένες με την αρχιτεκτονική, τη μήτρα των τεχνών, σύμφωνα με τον Γκρόπιους. Εκπαιδευόντας τους σπουδαστές εξίσου στην τέχνη και στην τεχνική κατάρτιση (θεωρία - πρακτική εφαρμογή), το Μπάουχαους επιδίωκε να θέσει τέρμα στο σχίσμα μεταξύ των δύο. Το διδακτικό της προσωπικό η σχολή περιλάμβανε πολλούς εξέχοντες καλλιτέχνες του 20ού αιώνα, όπως οι ζωγράφοι Πάουλ Κλέε, Βασίλι Καντίνσκι, Λάιονελ Φάινιγκερ, ο ζωγράφος και σκηνογράφος Όσκαρ Σλέμερ και ο αρχιτέκτονας και σχεδιαστής επίπλων Μαρσέλ Μπρόιερ. Ο Γκρόπιους κατηύθυνε τη φιλοσοφία της σχολής προς τη μαζική

παραγωγή και απέρριπτε την έμφαση του βρετανικού καλλιτεχνικού κινήματος « Arts & Crafts» στα πολυτελή αντικείμενα. Με παράδειγμα το ιδανικό του Γκρόπιους, οι μοντέρνοι σχεδιαστές στράφηκαν έκτοτε στην παραγωγή λειτουργικών και αισθητικά ευάρεστων αντικειμένων για τη μαζική κοινωνία παρά ειδών προοριζόμενων για μια πλούσια ελίτ.⁹

Το καλλιτεχνικό κίνημα του Μπαουχάους γεννήθηκε στην πόλη της Βαϊμάρης, όπως και η γερμανική δημοκρατία του μεσοπολέμου, πορεύτηκε μαζί της μέχρι το 1933, όταν ενταφιάστηκε από τους Ναζί, που τότε αντιμετώπισαν ως προϊόν μιας εκφυλισμένης τέχνης. Πολλές από τις ηγετικές μορφές του Μπαουχάους, όπως ο Βάλτερ Γκρόπιους, ο Λούντβιχ Μις Βαν Ντερ Ρόε και ο Λάζλο Μάχολι –Νάγκι κατέφυγαν στις ΗΠΑ, όπου συνέχισαν το δημιουργικό τους έργο. Η επιρροή του Μπαουχάους υπήρξε σημαντική τόσο στην αρχιτεκτονική όσο και στις εικαστικές τέχνες. Τα προϊόντα των εργαστηρίων του αναπαράχθηκαν σε μεγάλη κλίμακα και η ευρύτερη αποδοχή των λειτουργικών, στερούμενων διακόσμου σχεδίων, για καθημερινής χρήσης αντικείμενα, βασίστηκε κυρίως στις αρχές και στο παράδειγμα του Μπαουχάους. Το κίνημα του Μπαουχάους επηρέασε και την ελληνική αρχιτεκτονική. Χαρακτηριστικό δείγμα αρχιτεκτονικής Μπαουχάους αποτελούν οι προσφυγικές πολυκατοικίες της Λεωφόρου Αλεξάνδρας στην Αθήνα, έργο των αρχιτεκτόνων Λάσκαρι και Κυριακού. Κτίρια, όπως το Πολεμικό Μουσείο και η Εθνική Πινακοθήκη στην Αθήνα, το υποκατάστημα της Εθνικής Τράπεζας στην Πλατεία Δημοκρατίας στην Θεσσαλονίκη, καθώς και πλήθος πολυκατοικιών και σχολικών κτιρίων ανά την επικράτεια έχουν επιρροές από το Μπαουχάους. Σε σχέδια του ιδρυτή του Μπαουχάους, Βάλτερ Γκρόπιους, χτίστηκε το κτίριο της Αμερικανικής Πρεσβείας στην Αθήνα και η πρόσοψη του ξενοδοχειακού συγκροτήματος Πόρτο Καρράς στην Χαλκιδική.¹⁰

Εικόνα 4 :Η εφαρμογή της αρχιτεκτονικής του Bauhaus στην Μεσοπολεμική Αθήνα.

Πηγή:<http://repository.library.teiwest.gr/>

<http://repository.library.teiwest.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/5038/%CE%97%20%CE%95%CE%A6%CE%91%CE%A1%CE%9C%CE%9F%CE%93%CE%97%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%91%CE%A1%CE%A7%CE%99%CE%A4%CE%95%CE%9A%CE%A4%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20BAUHAUS%20%CE%A3%CE%A4%CE%97%20%CE%9C%CE%95%CE%A3%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%95%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%91%CE%94%CE%91%201920-1940..pdf?sequence=1&isAllowed=y>

⁹ Μπαουχάους Διαθέσιμο στο: <https://www.sansimera.gr/articles/1341>

¹⁰ Μπαουχάους Διαθέσιμο στο: <https://www.sansimera.gr/articles/1341>

Εικόνα 5 :Πολεμικό Μουσείο Αθηνών
Πηγή:

<https://www.iefimerida.gr/news/4336>

[9/%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CE%BC%CF%80%CE%AC%CE%BF%CF%85%CF%87%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%BA%CF%84%CE%AF%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1%CF%82](https://www.iefimerida.gr/news/4336)

Εικόνα 6 :Αμερικάνικη Πρεσβία Ελλάδας

Πηγή : <https://www.iefimerida.gr/news/43369/%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CE%BC%CF%80%CE%AC%CE%BF%CF%85%CF%87%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%BA%CF%84%CE%AF%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1%CF%82>

[2-%CE%BA%CF%84%CE%AF%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1%CF%82](https://www.iefimerida.gr/news/43369/%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CE%BC%CF%80%CE%AC%CE%BF%CF%85%CF%87%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%BA%CF%84%CE%AF%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1%CF%82)

Εικόνα 7 :Εθνική Πινακοθήκη Αθήνας

Πηγή :https://www.athensvoice.gr/guide/arts/places/639_ethniki-pinakothiki-moyseio-alexandroy-soytzoy

Εικόνα 8: Ωδείο Αθηνών

Πηγή :<https://www.iefimerida.gr/news/43369/%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CE%BC%CF%80%CE%AC%CE%BF%CF%85%CF%87%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%BA%CF%84%CE%AF%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1%CF%82>

1.2.2 Πολεοδομικό Υπόβαθρο και Νομοθεσία

Οι αρχιτέκτονες του μεσοπολέμου αναγκάστηκαν να κινηθούν σε ένα πολύ συγκεκριμένο πολεοδομικό υπόβαθρο και νομοθετικό πλαίσιο. Η ανάπτυξη των ελληνικών πόλεων παραμένει ουσιαστικά ασχεδίαστη παρά τη φωτεινή εξαίρεση της Θεσσαλονίκης μετά την πυρκαγιά του 1917, τα αξιολογικά ρυμοτομικά σχέδια αυτών των χρόνων αλλά και τους αγώνες των ειδικών για πολεοδομικό εκσυγχρονισμό όπως ο Κώστας Κικίτσης και ο Πάτροκλος Καραντινός. Η Αθήνα αποτελεί πόλη που μετασηματίζεται ραγδαία και αναπτύσσεται ταχύτατα και άναρχα. Μέχρι και το 1920, το μοναδικό σχέδιο που μπορούσε κάποιος να βασιστεί ήταν αυτό των Κλεάνθη- Schaubert. Σε αυτό το σχέδιο εντάχθηκαν οι νέες περιοχές – Κυψέλη, Πατήσια, Παγκράτι και Καλλιθέα – στις οποίες οι ιδιοκτήτες αγόραζαν οικοπέδα από τους εμπόρους γης, έχτιζαν και εκ των υστέρων ζητούσαν να ενταχθούν στο σχέδιο πόλης. Η τάση αυτή συνεχίζεται έως και το 1940. Σημαντικό ρόλο βέβαια σε αυτό έπαιξε και η ανάγκη των προσφύγων να στεγαστούν μιας και το κράτος καθυστέρησε να υλοποιήσει το σχέδιο των προσφύγων. Μέχρι το 1917 ίσχυαν οικοδομικοί κανονισμοί από την εποχή του Όθωνα, οι οποίοι δεν προέβλεπαν σαφείς περιορισμούς ως προς το ύψος των κτηρίων. Έως τότε τα υλικά κατασκευής δεν επέτρεπαν τον ύψος του κτηρίου να ξεπερνά τους τρεις ορόφους.¹¹

Με αφορμή την ανέγερση της επταώροφης πολυκατοικίας του Π. Γιάνναρου από οπλισμένο σκυρόδεμα στην Πλατεία Συντάγματος το 1917 η πολιτεία θα αναγκαστεί να πάρει νομοθετικά μέτρα. Οι διατάξεις καθόριζαν το ύψος των οικοδομών σε σχέση με το πλάτος του δρόμου. Βασικός λόγος για την επιβολή περιορισμών ήταν οι δυνατότητες που προέκυψαν από την νέα τεχνολογία του οπλισμένου σκυροδέματος και το επενδυτικό ενδιαφέρον παλινοστούντων ομογενών για την ανέγερση πολυώροφων κτηρίων. Ο ΓΟΚ εκτός από τα ύψη καθόριζε και την θέση της οικοδομής στο οικοπέδο, μέγιστα και ελάχιστα όρια του οικοπέδου και διατάξεις που αφορούσαν στην επάρκεια και την αισθητική εμφάνιση του κτηρίου. Οι διατάξεις αυτές είχαν στόχο, να εξασφαλίσουν τις συνθήκες επαρκούς ηλιασμού και αερισμού και γενικά καλύτερη διαβίωση. Παράλληλα όμως, έθεταν και περιορισμούς στην αρχιτεκτονική σύνθεση. Σε ορισμένες περιοχές επιτράπηκε η προσθήκη ενός ρετιρέ σε υπάρχοντα κτήρια, κάτι το οποίο επηρέασε και την διαμόρφωση της όψης αφού ανάγκασε τους αρχιτέκτονες να τοποθετήσουν περιστύλιο-πέργκολα για να υπάρχει ένα τελείωμα προς τα πάνω. Το 1937 έρχεται μια ρύθμιση η οποία θα έχει σημαντική επιρροή στις πόλεις. Η ρύθμιση αυτή αφορά την προεξοχή των κλειστών εξωστών η οποία περιορίζει αυτομάτως την ογκοπλασία των όψεων.¹²

¹¹ Η εφαρμογή της αρχιτεκτονικής Bauhaus στη Μεσοπολεμική Ελλάδα του 1920-1940 (2016) Διαθέσιμο στο: <http://repository.library.teiwest.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/5038/%CE%97%20%CE%95%CE%A6%CE%91%CE%A1%CE%9C%CE%9F%CE%93%CE%97%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%91%CE%A1%CE%A7%CE%99%CE%A4%CE%95%CE%9A%CE%A4%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20BAUHAUS%20%CE%A3%CE%A4%CE%97%20%CE%9C%CE%95%CE%A3%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%95%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%91%CE%94%CE%91%201920-1940..pdf?sequence=1&isAllowed=y>

¹² Η εφαρμογή της αρχιτεκτονικής Bauhaus στη Μεσοπολεμική Ελλάδα του 1920-1940 (2016) Διαθέσιμο στο: <http://repository.library.teiwest.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/5038/%CE%97%20%CE%95%CE%A6%CE%91%CE%A1%CE%9C%CE%9F%CE%93%CE%97%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%91%CE%A1%CE%A7%CE%99%CE%A4%CE%95%CE%9A%CE%A4%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20BAUHAUS%20%CE%A3%CE%A4%CE%97%20%CE%9C%CE%95%CE%A3%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%95%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%91%CE%94%CE%91%201920-1940..pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Η ανέγερση των πολυκατοικιών σε αστικές περιοχές υψηλού και μεσαίου εισοδήματος της Αθήνας εντατικοποιήθηκε την περίοδο 1932-1940. Οι αστικές αυτές περιοχές αποτελούσαν πεδίο δράσης για πολλούς αρχιτέκτονες – ελεύθερους επαγγελματίες. Οι πολυκατοικίες οριοθετούνται αρχικά σε οδικούς άξονες και προνομιά σημεία, όπου υπήρχε η δυνατότητα μεγαλύτερης εκμετάλλευσης του οικοπέδου και αφορούσαν αγοραστές υψηλών εισοδημάτων. Τα μεσοαστικά στρώματα θα αποκτήσουν πρόσβαση στις πολυκατοικίες πολύ αργότερα προς το τέλος της δεκαετίας του 1930. Την ίδια εποχή σε πολλές περιοχές προσφυγικές πολυκατοικίες, έως τεσσάρων ορόφων, χωρίς ανελκυστήρες. Έξω από την Αθήνα και τον Πειραιά ξεκινούν να χτίζονται από το κράτος προσφυγικοί οικισμοί. Σε ορισμένους οικισμούς διανέμονται στους πρόσφυγες πολεοδομικά οικόπεδα. Συνολικά μετά το 1922 δημιουργήθηκαν δώδεκα μεγάλοι και τριάντα τέσσερις μικροί συνοικισμοί. Έτσι, άνοιξε ο δρόμος για την δημιουργία ιδιωτικών οικισμών- προαστίων της Αθήνας. Ο Πολεοδομικός σχεδιασμός και το χτίσιμο των μονοκατοικιών στα προάστια αποτέλεσαν σημαντικό πεδίο δράσης πολλών Ελλήνων αρχιτεκτόνων όπως του Βαλεντή (Νέα Σμύρνη), Μανουηλίδη, Φωτιάδη, Χαλεπά, Σακελλαρίου (Ψυχικό), Κιτσίκη (Ψυχικό, Κηφισιά, Εκάλη) κ.τ.λ.¹³

¹³ Η εφαρμογή της αρχιτεκτονικής Bauhaus στη Μεσοπολεμική Ελλάδα του 1920-1940 (2016)

Πτυχιακή Διαθέσιμο στο:

<http://repository.library.teiwest.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/5038/%CE%97%20%CE%95%CE%A6%CE%91%CE%A1%CE%9C%CE%9F%CE%93%CE%97%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%91%CE%A1%CE%A7%CE%99%CE%A4%CE%95%CE%9A%CE%A4%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20BAUHAUS%20%CE%A3%CE%A4%CE%97%20%CE%9C%CE%95%CE%A3%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%95%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%91%CE%94%CE%91%201920-1940..pdf?sequence=1&isAllowed=y>

1.2.3 Πολεοδομικός και Αρχιτεκτονικός Εκσυγχρονισμός της μεσοπολεμικής Αθήνας

Κατά τη διάρκεια των χρόνων του Μεσοπολέμου συγκροτούνταν επιτροπές με συμμετέχοντες αξιόλογους αρχιτέκτονες και πολεοδόμους οι οποίοι έκαναν προτάσεις ούτως ώστε να βελτιωθεί το πολεοδομικό υπόβαθρο των πόλεων και για τον εκσυγχρονισμό της αρχιτεκτονικής. Παράλληλα, το CIAM (Διεθνή Συνεδρία Μοντέρνας Αρχιτεκτονικής) που ιδρύθηκε το 1928, κερδίζει ενδιαφέρον μιας μερίδας Ελλήνων και ξένων αρχιτεκτόνων. Το CIAM ήταν μία ένωση αρχιτεκτόνων που είχαν ως στόχο τη διάδοση των αρχών του Μοντέρνου Κινήματος. Ιδρυτικό μέλος της ένωσης αυτής ήταν ο κορυφαίος αρχιτέκτονας LeCorbusier. Κάποια από τα μέλη είχαν παίξει ρόλο και στην Σχολή Bauhaus όπως ο Γκρόπιους. Σκοπός του ήταν , να εκσυγχρονίσει την αρχιτεκτονική και πολεοδομική πρακτική με τις τεχνικές κατακτήσεις και τις κοινωνικές αλλαγές που είχαν συντελεστεί το 19^ο αιώνα, απελευθερώνοντας την από την αναπαραγωγή ιστορικών μορφών, που είχαν χάσει το νόημα τους στις νέες συνθήκες.¹⁴

Οι απόψεις του LeCorbusier για την αρχιτεκτονική, οι θεωρίες του για τον ανασχεδιασμό των πόλεων με βάση την λειτουργικότητα και την υγιεινή αποκτούν φανατικούς οπαδούς, ιδιαίτερα μετά το IVCIAM του 1933 για την «λειτουργική πόλη» . Τα πορίσματα του συνεδρίου, όπως τροποποιήθηκαν και διατυπώθηκαν από τον LeCorbusier, αποτέλεσαν το κείμενο της «Χάρτας των Αθηνών». Ακόμη και αν οι Έλληνες αρχιτέκτονες δεν συμμετείχαν στην έκθεση για το «Διεθνές Στυλ» της Νέας Υόρκης το 1929, οι ίδιοι όμως ήταν σε θέση να δημιουργήσουν την δική τους έκθεση το 1933 και να δείξουν τα χτισμένα έργα τους στους Ευρωπαίους συναδέλφους τους με αφορμή το IVCIAM που είχε σαν τελικό προορισμό την Αθήνα. Οι σύνεδροι είχαν την ευκαιρία να βρεθούν στην Ακρόπολη, σε κάποια από τα σχολεία που είχαν κατασκευαστεί μέσω του προγράμματος των Σχολικών Κτηρίων όπως στο σχολείου στην οδό Λιοσίων, και βιομηχανικές εγκαταστάσεις στον Πειραιά. Σύμφωνα με τον LeCorbusier η εύκολη υιοθέτηση των μοντερνιστικών ιδεών από την ελληνική κοινωνία οφείλεται κυρίως στο γεγονός πως οι νέες μορφές δεν ήταν κάτι ξένο για τον ελλαδικό τόπο αλλά είχαν ως ρίζα έμπνευσης την τοπική λαϊκή αρχιτεκτονική. Ο Αναστάσιος Ορλάνδος άλλωστε σε ομιλία του σε εκείνο το συνέδριο είχε υποστηρίξει πως η τοπική νησιώτικη αρχιτεκτονική είναι το αρχέτυπο της νεότερης αρχιτεκτονικής.¹⁵

¹⁴ Η εφαρμογή της αρχιτεκτονικής Bauhaus στη Μεσοπολεμική Ελλάδα του 1920-1940 (2016)

Πτυχιακή Διαθέσιμο

στο: <http://repository.library.teiwest.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/5038/%CE%97%20CE%95%CE%A6%CE%91%CE%A1%CE%9C%CE%9F%CE%93%CE%97%20CE%A4%CE%97%CE%A3%20CE%91%CE%A1%CE%A7%CE%99%CE%A4%CE%95%CE%9A%CE%A4%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20BAUHAUS%20CE%A3%CE%A4%CE%97%20CE%9C%CE%95%CE%A3%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%95%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%97%20CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%91%CE%94%CE%91%201920-1940..pdf?sequence=1&isAllowed=y>

¹⁵ Η εφαρμογή της αρχιτεκτονικής Bauhaus στη Μεσοπολεμική Ελλάδα του 1920-1940 (2016)

Πτυχιακή Διαθέσιμο

στο: <http://repository.library.teiwest.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/5038/%CE%97%20CE%95%CE%A6%CE%91%CE%A1%CE%9C%CE%9F%CE%93%CE%97%20CE%A4%CE%97%CE%A3%20CE%91%CE%A1%CE%A7%CE%99%CE%A4%CE%95%CE%9A%CE%A4%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20BAUHAUS%20CE%A3%CE%A4%CE%97%20CE%9C%CE%95%CE%A3%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%95%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%97%20CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%91%CE%94%CE%91%201920-1940..pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Υπάρχουσα κατάσταση κτιρίου

2.1 Ιστορική Αναδρομή περιοχής

Η Δραπετσώνα είναι μέρος του πολεοδομικού συγκροτήματος Αθηνών στην Αττική της περιφερειακής ενότητας του Πειραιά. Είναι οικοδομημένη στις ακτές του Σαρωνικού Κόλπου και αποτελεί το βόρειο μέρος του λιμανιού του Πειραιά. Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 έχει πληθυσμό 13.968 κατοίκους και έκταση 1,725 τ.χμ. Από το 2011 μέχρι και σήμερα η περιοχή της Δραπετσώνας με βάση το σχέδιο Καλλικράτη είναι ενοποιημένος δήμος με το Κερατσίνι και αποτελούν τον Δήμο Κερατσινίου - Δραπετσώνας.^{16 17}

Ο παλιός Δήμος Δραπετσώνας είχε αποσπαστεί από την πόλη του Πειραιά το 1950 και υπάχθηκε στο Δήμο Κερατσινίου. Το 1951 αναγνωρίστηκε ως Δήμος χάρη στις προσπάθειες του Ιωάννη Χριστόπουλου, κατοίκου της περιοχής. Στην αρχαιότητα πιθανολογείται ότι άνηκε στον Δήμο “Θυματάδα” μαζί με το Κερατσίνι, που αποτελούσε τμήμα του Τετρακώμου του Πειραιά.¹⁸

Για την ονομασία του Δήμου της Δραπετσώνας υπάρχουν πολλές εκδοχές. Σύμφωνα με κάποιους το όνομα προέρχεται από την λέξη δραπέτης, των παλαιών φυλακών των Βούρλων, που υπήρχαν στην περιοχή. Το όνομα του Δήμου κατ’ άλλους προέρχεται από την αλβανική ονομασία της τάφρου “ντραπέ” και του κτηματία της περιοχής Τσώνη ή Τσώνα. Οι αρβανίτες στην περίοδο της Τουρκοκρατίας την αποκαλούσαν Ντράπε-τσώνα = Τάφρο (ρεματιά) του Τσώνα. Μία άλλη εκδοχή είναι πως υπάρχει και άλλη Αρβανίτικη ή Αλβανική ερμηνεία των λέξεων “Ντραπέ” και “τσούνι” και σημαίνει δρεπάνι και παιδί αντίστοιχα. Η εκδοχή αυτή βασίζεται στο γεγονός ότι η περιοχή μοιάζει με δρεπάνι. Έτσι η ονομασία “Ντράπε-τσούνι” μετατράπηκε σε “Ντράπε-Τσώνα”.

Η τελευταία εκδοχή υποστηρίζει ότι προέρχεται από τον αρχικό τύπο της λέξης Τραπεζών. Υπάρχουν δύο πιθανές προελεύσεις της λέξης Τραπεζών. Η πρώτη είναι λόγω του τραπεζοειδούς της σχήμα. Η δεύτερη είναι ότι Τραπεζών ήταν το όνομα που έδιναν οι Αρχαίοι στα νεκροταφεία. Οι επιτάφιας πλάκες ονομάζονταν “Τράπεζες” δίνοντας και το όνομα τους στις περιοχές που βρίσκονταν. Αυτές οι περιοχές βρίσκονταν έξω από τείχη και σημαντικές πύλες. Η Δραπετσώνα ήταν τμήμα του δήμου Θυματάδων και βρισκόταν έξω από το Κονώνειο τείχος και την Ηετιώνεια Πύλη. Σε χάρτες του 18ου και 19ου αιώνα η περιοχή εμφανίζεται ως ΤΡΑΠΕΖΩΝ που στους παλιούς χάρτες με λατινικούς χαρακτήρες ως DRAPEZON.^{19 20}

Η Δραπετσώνα πρωτοκατοικήθηκε το έτος 1830, από νησιώτες και συγκροτείται ο οικισμός των Βουρλών του Πειραιά. Παλαιότερα η ανατολική πλευρά της περιοχής αυτής λέγονταν «Βούρλα», που συνεχίζει να υπάρχει ως ονομασία πειραιϊκής συνοικίας, από τα

¹⁶ Keratsini Voice (2006) Διαθέσιμο στο: https://keratsinivoice.blogspot.com/p/blog-page_8186.html#axzz5djDUt900

¹⁷ Βικιπαίδεια διαθέσιμο στο :

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B1%CE%B9%CE%AC%CF%82>

¹⁸ Keratsini Voice (2006) Διαθέσιμο στο: https://keratsinivoice.blogspot.com/p/blog-page_8186.html#axzz5djDUt900

¹⁹ Koutouzis (2006) Διαθέσιμο στο <http://www.koutouzis.gr/drapetsona.htm>

²⁰ Keratsini Voice (2006) Διαθέσιμο στο: https://keratsinivoice.blogspot.com/p/blog-page_8186.html#axzz5djDUt900

ομώνυμα βούρλα που φύτευαν στις προσχώσεις στη σημερινή περιοχή του Ναού του Αγίου Διονυσίου όπου και ο αρχαίος λιμένας Φωρών του Πειραιά.²¹

Η πρώτη εκκλησία της περιοχής, ο Άγιος Διονύσιος, χτίστηκε γύρω στα 1805. Το 1834 ένα μέρος της περιοχής δόθηκε στον Πειραιά για να γίνει νεκροταφείο, υπό τον όρο να ανακαινιστεί ο ναός. Από το 1873 ανθούν τα μουζουκτζιδικα που συγκεντρώνουν τους μάγκες του Πειραιά καθώς και το ρεμπέτικο τραγούδι. Επίσης λειτούργησαν αρκετοί οίκοι ανοχής στα Βούρλα και γύρω από τον Άγιο Διονύση.²²

Οι οίκοι ανοχής λειτούργησαν μέχρι το 1937, όπου στη συνέχεια έγιναν φυλακές κυρίως για πολιτικούς κρατούμενους. Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή 1922 εγκαταστάθηκε το δεύτερο μεγάλο πληθυσμιακό κύμα και στήνεται ένας προσφυγικός συνοικισμός σε ξύλινες παράγκες στη γύρω περιοχή. Οι προσφυγικές πολυκατοικίες της Δραπετσώνας οικοδομήθηκαν την περίοδο 1935-1938 και ανήκουν στην τρίτη γενιά προσφυγικών πολυκατοικιών. Πρόκειται για τέσσερις πολυκατοικίες με 132 διαμερίσματα. Μέχρι και το 1950 ήταν υποβαθμισμένη περιοχή και είχε πολλά προβλήματα διαβίωσης.²³

Εικόνα 9 :Προσφυγικές πολυκατοικίες στην Δραπετώνα

Πηγή: http://egklimatikotita-allodapwn.blogspot.com/2014/03/blog-post_496.html (2014)

Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, οι κυβερνήσεις επιχείρησαν να αναμορφώσουν την παραγκούπολη της Δραπετσώνας προχωρώντας στην ανέγερση προσφυγικών πολυκατοικιών. Αυτή η αναμόρφωση αποσκοπούσε ταυτόχρονα και στην εξασθένηση των ισχυρών αριστερών τάσεων που κυριαρχούσε στην εργατική τάξη λόγω πολιτικής σκοπιμότητας. Ότι δεν κατάφεραν οι κυβερνήσεις, το επέβαλε η δικτατορία των συνταγματαρχών μετά το 1967, οπότε και εκτάσεις απαλλοτριώθηκαν υπέρ του κράτους και οι παράγκες γκρεμίστηκαν. Το 1968 αρχίζει η ανέγερση μεγάλων οικοδομικών συγκροτημάτων εργατικών κατοικιών για τη στέγαση αυτών, όπου και δύο χρόνια μετά ο τότε δήμαρχος του Πειραιά Αριστείδης Σκυλίτσης απομάκρυνε και τις τελευταίες παράγκες

²¹ Keratsini Voice (2006) Διαθέσιμο στο: https://keratsinivoice.blogspot.com/p/blog-page_8186.html#axzz5djDUt900

²² Koutouzis (2006) Διαθέσιμο στο <http://www.koutouzis.gr/drapetsona.htm>

²³ MLP Blo-g-Spot (2012) Διαθέσιμο στο <http://mlp-blo-g-spot.blogspot.com/2012/07/blog-post.html>

από την περιοχή δυτικά του λιμένα απελευθερώνοντας τον αρχαιολογικό χώρο της Ηετιωνείας. Από τον 19ο αιώνα η Δραπετσώνα γίνεται ένα από τα βασικότερα τοπόσημα στην ευρύτερη βιομηχανική ζώνη του Πειραιά. Ως αποτέλεσμα πλήθος κεφαλαίων και επενδύσεων εισρέουν στην περιοχή. Τα Ναυπηγεία Βασιλειάδη (1898-1912) ήταν η πρώτη μεγάλη λιμενική εγκατάσταση. Ακολούθησαν τα Λιπάσματα, το Βυρσοδεψείο, η ΑΓΕΤ Ηρακλής, το Γυψάδικο και οι πιο πρόσφατες εγκαταστάσεις πετρελαιοειδών εταιρειών (SHELL, BP, MOBIL).²⁴

Η ιστορία του ομίλου «ΑΓΕΤ Ηρακλής»

Η ΑΓΕΤ ιδρύθηκε το 1911 από τους επιχειρηματίες Ζαμάνο και Δ. Ζαβογιάννη στην Αθήνα με την επωνυμία Ανώνυμος Βιομηχανική και Εμπορική Εταιρεία «Γενική Εταιρεία Τσιμέντων» με έδρα την Αθήνα και κατασκεύασε το πρώτο εργοστάσιο στη Δραπετσώνα στον Πειραιά με την ονομασία «Ηρακλής». Το εργοστάσιο της ΑΓΕΤ στη Δραπετσώνα άρχισε να λειτουργεί το 1913 και δυο χρόνια αργότερα εγκαταστάθηκε εκεί το εργοστάσιο των Λιπασμάτων.²⁵

Η εγκατάσταση των εργοστασίων αυτών στηρίχτηκε στη λογική ότι οι βιομηχανίες πρέπει να βρίσκονται κοντά σε λιμάνι και να διαθέτουν δική τους αποβάθρα, ώστε να μειώνεται το κόστος μεταφοράς των πρώτων υλών. Βάσει αυτής της οικονομικής θεωρίας μεταφέρθηκαν το 1911 τα ναυπηγεία του Πειραιά στον όρμο Κερατσινίου, με απόφαση του τότε υπουργού Εμμανουήλ Ρέπουλη. Όπως σημειώνει και ο Νίκος Μπελαβίλας στην εισήγησή του στα πλαίσια του συνεδρίου «Γεωγραφίες της Μητρόπολης-Όψεις του φαινομένου στον ελληνικό χώρο», το 1979 αρχίζει η διαδικασία μετεγκατάστασης των βιομηχανιών από την Αττική, σε συνδυασμό με ένα δυναμικό εκείνη την εποχή συνοικιακό κίνημα το οποίο απαιτούσε το κλείσιμο των εργοστασίων για περιβαλλοντικούς λόγους.²⁶

²⁴ Keratsini Voice (2006) Διαθέσιμο στο: https://keratsinivoice.blogspot.com/p/blog-page_8186.html#axzz5djDUt900

²⁵ ΑΓΕΤ (2015) Διαθέσιμο στο: <https://www.euro2day.gr/news/enterprises/article/1353191/aget-mia-viomhhanian-me-istoria-enos-aiona-egkatal.html>

²⁶ ΚΕΔΡΟΣ-ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ (2016) Διαθέσιμο στο: <http://www.kerdos.gr/%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AD%CF%82/159681-%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%BF%CF%87%CE%AE%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%84%CF%81%CE%AF%CF%84%CE%B7-%CF%80%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7-%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%B7%CE%B3%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B7-%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%87%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BF>

Εικόνα 10: Αποτύπωση εργοστασίου Τσιμεντάδικου 2014
Πηγή: <http://apolakis.blogspot.com/2014/02/blog-post.html>

Το 1919 εισήχθη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και το 1929 η εταιρεία συγχωνεύθηκε με ανώνυμη εταιρεία Τσιμέντων Βόλου «Όλυμπος» και η επωνυμία του έγινε «Ανώνυμος Γενική Εταιρεία Τσιμέντων». Το 1952, το εργοστάσιο **Δραπετσώνας** επιδοτείται από το Σχέδιο Marshall και η συνολική παραγωγική ικανότητα ανέρχεται σε 1.000 τόνους ημερησίως. Την περίοδο 1964-1967, ο όμιλος βιώνει την καλύτερη περίοδό του και ξεκινά νέα δίκτυα διανομής σε Ηράκλειο, Ρίο, Θεσσαλονίκη και Ηγουμενίτσα. Το 1983 ξεκινά η λειτουργία του εργοστασίου Ηρακλής II στο Μηλάκι της Εύβοιας. Το 1986 η ΑΓΕΤ Ηρακλής γίνεται μία από τις πρώτες εταιρείες που «κοινωνικοποιήθηκαν» από την τότε κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ. Ο δημόσιος χαρακτήρας κράτησε μέχρι το 1992 όταν πέρασε στην Calcestruzzi και στην ΕΤΕ με πρωτοβουλία του Κ. Μητσοτάκη. Το 2000 μεταβιβάστηκε το 54,48% των μετοχών της στον αγγλικό όμιλο Blue Circle Industries και το 2001 εξαγοράστηκε από την Lafarge.²⁷

²⁷ ΚΕΔΡΟΣ-ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ (2016) Διαθέσιμο στο:
<http://www.kerdos.gr/%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AD%CF%82/159681-%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%BF%CF%87%CE%AE%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%84%CF%81%CE%AF%CF%84%CE%B7-%CF%80%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7-%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%B7%CE%B3%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B7-%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%87%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BF>

Eurokinissi ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑ-ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ-ΑΓΕΤ

Εικόνα 11: Τσιμέντα Ηρακλής

Πηγή:<http://www.kerdos.gr/%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AD%CF%82/159681-%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%BF%CF%87%CE%AE%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%84%CF%81%CE%AF%CF%84%CE%B7-%CF%80%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7-%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%B7%CE%B3%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B7-%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%87%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%A E%CF%81%CE%B9%CE%BF>

Το ιστορικό στα Λιπάσματα

Στην είσοδο του λιμανιού, μια ανάσα δρόμο από το κέντρο του Πειραιά, μισή ανάσα από τη Δραπετσώνα και το Κερατσίνι, απλώνεται ένας χώρος, όπου οι περισσότεροι τον βλέπετε όταν φεύγετε και όταν έρχεστε από τις διακοπές σας στα νησιά. Το πρώτο που αντικρίζετε είναι η τσιμινέρα του εργοστασίου λιπασμάτων, απομεινάρι του «ένδοξου» βιομηχανικού παρελθόντος του Πειραιά. Ένα εργοστάσιο που επεκτεινόταν παράλληλα με την πόλη που μεγάλωνε. Εκτός από λιπάσματα παρήγαγε φυτοφάρμακα και γυαλί. Χαρακτηριστικό είναι ότι σε κρυφές μετρήσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ την δεκαετία του 80, ευθυνόταν για το 80% των αέριων ρύπων του λεκανοπεδίου. Και μάλιστα, ειδικών ρύπων, όπως το φθόριο που ενοχοποιείται για τον καρκίνο των οστών. Δίπλα εκτείνονταν οι εγκαταστάσεις της ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ, με καθετοποιημένη παραγωγή τσιμέντου. Πιο κάτω το εργοστάσιο παραγωγής ρεύματος της ΔΕΗ, που χρησιμοποιούσε μαζούτ για τη λειτουργία του, ενώ λίγο πιο δίπλα από τα λιπάσματα, οι δεξαμενές καυσίμων και ορυκτελαίων της ΒΗΕΕΕ (τόρα της ΒΡ), το εργοστάσιο παραγωγής γύψου (γυψάδικο) και παραδίπλα τα «Ταμπάκικα», οι βρομερές βιοτεχνίες επεξεργασίας δερμάτων. Όλες αυτές οι εγκαταστάσεις σε απόσταση 1 χλμ, σε ευθεία γραμμή από το κέντρο του Πειραιά και βέβαια, μέσα στη Δραπετσώνα και στο Κερατσίνι. Οι δε ιατρικές ειδικότητες που ευδοκίμησαν στις περιοχές, ήταν αυτές του ειδικού πνευμονολόγου, οφθαλμιάτρου και ειδικού παθολόγου για τους καρκίνους.

Χαρακτηριστικά για το φθόριο συνέβαινε το εξής: Οι παιδίατροι της περιοχής συνέστηναν - πάντα σε ατομικό επίπεδο - στις μητέρες να αποφεύγουν τον θηλασμό και να προτιμούν τα βιομηχανικά γάλατα, επειδή το φθόριο περνάει στο μητρικό γάλα με απρόβλεπτες συνέπειες για τα μωρά. Λέμε σε ατομικό επίπεδο, γιατί ποτέ δεν υπήρξε δημόσια φωνή καταγγελίας από γιατρό για την κατάσταση αυτή, ποτέ δεν υπήρξε έρευνα και μελέτη από την μεριά του κράτους για τις επιπτώσεις στην υγεία, τόσο άμεσα όσο και μακροπρόθεσμα, των κατοίκων αλλά και των εργαζομένων, που είχε η αναγκαστική έκθεση τους στους ρύπους των βιομηχανιών αυτών. Ας φανταστούμε τα μεγέθη στους ανθρώπους που ζούσαν και εργάζονταν δίπλα και μέσα στη βιομηχανία παραγωγής αυτών των προϊόντων. Όλα αυτά δεν αποτελούν παρελθόν, ιδιαίτερα για τις μεγαλύτερες ηλικίες.²⁸

Οι περισσότεροι μόνιμοι κάτοικοι των περιοχών και ιδιαίτερα της Δραπετσώνας, ζουν τις συνέπειες της έκθεσής τους στους ρύπους των Λιπασμάτων και του Τσιμεντάδικου στην υγεία τους, μέχρι σήμερα. Ένα από τα κύρια επιχειρήματα των ιδιοκτητών των Λιπασμάτων την δεκαετία του '80 που υπήρχε το αίτημα για το κλείσιμο του εργοστασίου, ήταν το εξής: «Εσείς ήρθατε και κατοικήσατε στην περιοχή, εμείς προϋπήρχαμε!» Από το 1899 έως το 1911, οι έρημες περιοχές της ακατοίκητης τότε Δραπετσώνας, το σύνολο της ακτής από τον Άγιο Διονύσιο μέχρι τον όρμο Ηρακλέους, καταλήφθηκε από βαριές βιομηχανίες και λιμενικές χρήσεις. Η πόλη του Πειραιά μεγάλωνε παράλληλα με το εργοστάσιο Λιπασμάτων, που ξεκίνησε την λειτουργία του το 1910, σε μια έκταση λίγων τετραγωνικών μέτρων και έφτασε μέσα σε λίγες δεκαετίες να καταλαμβάνει το ένα τέταρτο του πρώην δήμου Δραπετσώνας, δηλ. 254.000 τ.μ. Να σημειώσουμε εδώ πως η Δραπετσώνα χαρακτηρίστηκε ως δήμος τη δεκαετία του 1950. Μέχρι τότε ήταν συνοικία του Πειραιά. Μαζί με τους εσωτερικούς μετανάστες (τους φτωχούς αγρότες που ήρθαν στην πόλη ψάχνοντας για μια καλύτερη ζωή), αποτέλεσαν την πρώτη ύλη και φτηνά εργατικά χέρια (αφού τα χέρια περίσσευαν), για τα Λιπάσματα και αργότερα για τις υπόλοιπες βιομηχανίες της περιοχής. Έτσι δημιουργήθηκε αυτή η καρβουνόπολη των εργατών! Εργοστάσια και κατοικίες μαζί σε ένα χώρο! Κάποιοι «ονειρεύονται» να αναβιώσουν αυτήν την εποχή στο σήμερα. Η πόλη του Πειραιά ήταν η προέκταση των εργοστασίων και του λιμανιού. Η εταιρεία Λιπασμάτων, η ΑΕΕΧΠΛ (Ανώνυμος Ελληνική Εταιρεία Χημικών Προϊόντων και Λιπασμάτων), παρήγαγε οξέα, χημικά λιπάσματα και φυτοφάρμακα και ήταν εκείνη που χρηματοδότησε ένα πρόγραμμα συστηματικής διαφήμισης-προπαγάνδας για τη διάδοση των λιπασμάτων και την απαραίτητη χρήση τους στη γεωργία. Έστειλε, γι' αυτό το σκοπό, ειδικούς γεωπόνους σε όλη την Ελλάδα, για να διδάξουν τη χρήση των λιπασμάτων. Όλα αυτά, φυσικά, με την οικονομική βοήθεια και συμπαράσταση του ελληνικού κράτους και την πολιτική πιστώσεων από την Αγροτική τράπεζα τότε. Πολλές εργατικές κινητοποιήσεις και απεργίες έγιναν κατά τη διάρκεια λειτουργίας του εργοστασίου, που έφτασε να χαρακτηριστεί το 1947, ως «μάντρα σφαγείων».²⁹

²⁸ Μια ιστορία εκμετάλλευσης και αντίστασης που συνεχίζεται

Διαθέσιμο στο:

<https://blogs.sch.gr/jpmarinis/files/2015/05/%CE%9B%CE%B9%CF%80%CE%AC%CF%83%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%94%CF%81%CE%B1%CF%80%CE%B5%CF%84%CF%83%CF%8E%CE%BD%CE%B1%CF%82.pdf>

f

²⁹ Μια ιστορία εκμετάλλευσης και αντίστασης που συνεχίζεται

Διαθέσιμο στο:

<https://blogs.sch.gr/jpmarinis/files/2015/05/%CE%9B%CE%B9%CF%80%CE%AC%CF%83%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%94%CF%81%CE%B1%CF%80%CE%B5%CF%84%CF%83%CF%8E%CE%BD%CE%B1%CF%82.pdf>

f

Πόλος Έλξης Περιοχής

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως η Δραπετσώνα ανήκει στη περιφερειακή ενότητα του Πειραιά και αποτελεί το βόρειο μέρος του λιμανιού του Πειραιά. Ο Πειραιάς είναι η έδρα του Δήμου Πειραιώς και αποτελεί τον τρίτο μεγαλύτερο οικισμό της Ελλάδας με έκταση 10.9 τ.χμ. και πληθυσμό 175,697 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2001. Διαθέτει το μεγαλύτερο λιμάνι της Ευρώπης και το τρίτο στον κόσμο σε επιβατική κίνηση καθώς συνδέει ακτοπλοϊκα την Αθήνα με τα νησιά του Αιγαίου. Σαν περιοχή είναι το σημαντικότερο βιομηχανικό κέντρο της χώρας και το μεγαλύτερο εμπορικό κέντρο της ελληνικής οικονομίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να γίνεται καθημερινά πόλος έλξης για μεγάλο αριθμό ατόμων διαφορετικού μορφωτικού και ηλικιακού επιπέδου αλλά και τουριστών. Το κέντρο του Πειραιά απέχει περίπου 12 χιλιόμετρα από το κέντρο της Αθήνας και εξυπηρετείται συγκοινωνιακά από πληθώρα μέσων: λεωφορεία, τρόλεϊ, τον Προαστιακό Σιδηρόδρομο, το Τραμ και το Μετρό, ενώ συνδέεται και με το σιδηροδρομικό δίκτυο του ΟΣΕ. Η εύκολη πρόσβαση της περιοχής και όλα τα θετικά της στοιχεία έχουν ως αποτέλεσμα προσελκύσει κόσμο και στην περιοχή της Δραπετσώνας.³⁰

Εικόνα 12 : Ηετιώνεια Πύλη.

Πηγή: <https://www.iefimerida.gr/news/439694/anoixe-gia-koino-i-ietioneia-pyli-o-megalvteros-arhaiologikos-horos-tov-peiraia-eikones>

Είναι μια εναλλακτική και σίγουρα πιο ήσυχη επιλογή με θέα στο λιμάνι και την θάλασσα, μια αγορά και πληθώρα καφετεριών και χώρους εστίασης. Η Ηετιώνεια Πύλη που εδράζεται στην περιοχή είναι ένας αρχαιολογικός πόλος έλξης. Από το καλοκαίρι του 2018 η παραλιακή ζώνη των λιπασμάτων έχει μετατραπεί σε δημόσιο χώρο ζωής και δημιουργίας. Το κομμάτι που διαμορφώθηκε αποτελεί τμήμα των 85 στρεμμάτων γης, τα οποία έχουν παραχωρηθεί στο Δήμο. Σύμφωνα με τον Δήμαρχο Χρήστο Βρεττάκο αναδεικνύεται μέσα από τα έργα η “κρυμμένη” ομορφιά της περιοχής. Έχει διαμορφωθεί περιπατητικός χώρος στο πλάι ακριβώς της θάλασσας, όπως και ποδηλατόδρομος. Παράλληλα υπάρχει ένα

³⁰ Βικιπαίδεια διαθέσιμο στο :

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B1%CE%B9%CE%AC%CF%82>

δημοτικό αναψυκτήριο, κατασκευασμένο με την ίδια λογική του ήδη υπάρχοντα αναψυκτηρίου στην περιοχή των Λιπασμάτων. Επίσης, έχει κατασκευαστεί παιδική χαρά, έχουν τοποθετηθεί παγκάκια, ζαρντινιέρες και τουαλέτες. Έχει γίνει δεντροφύτευση κατά μήκος του έργου, ενώ διαμορφώθηκε περιοχή πάρκινγκ αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών. Ο τόπος συνδυάζει το υγρό στοιχείο της θάλασσας, την προοπτική του λιμανιού του Πειραιά και το ιστορικό βιομηχανικό τοπίο. Ο χώρος είναι ελεύθερα προσβάσιμος για όλους τους πολίτες από τη μεριά του «Κράκαρη», με τέρμα τον φάρο του λιμένα. Επίσης ο χώρος είναι προσβάσιμος και φιλικός για ΑΜΕΑ. Στον χώρο αυτόν πραγματοποιούνται διάφορες εκδηλώσεις, συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις κατά την θερινή περίοδο. Ως αποτέλεσμα προσελκύει κόσμο από διάφορες περιοχές της Αθήνας.^{31 32}

Εικόνα 13 : Masterplan της πρότασης χωρικού σχεδιασμού.

Πηγή: https://www.lifo.gr/print/urban_life/179504/ayto-tha-einai-to-neo-prosopo-tis-drapetsonas

³¹ Δήμος Κερατσινίου Δραπετσώνας (2018) διαθέσιμο στο: <https://keratsini-drapetsona.gr/index.php/el/keratsini-drapetsona-news-gr/keratsini-drapetsona-announcements-gr/item/7507-anaplasti-paraliakhs-zwnhs>

³² Efsyn (2018) Διαθέσιμο στο: <http://www.efsyn.gr/arthro/lipasmata-zois> Συντάκτης: Χριστίνα Παπασταθοπούλου

Οι αλλαγές αυτές ανήκουν σε ένα αναπτυξιακό σχέδιο που έχει κατατεθεί και προβλέπει ανάπλαση από την ακτή Βασιλειάδη έως το λιμένα Ηρακλέους. Το σχέδιο περιλαμβάνει έργα και παρεμβάσεις προϋπολογισμού εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ με στόχο την αξιοποίηση της ακτής. Σκοπός είναι να καταστήσουν την περιοχή ως σημαντικό ναυτιλιακό κέντρο του Σαρωνικού. Ο Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς (ΟΛΠ) πρόκειται να κατασκευάσει το κέντρο στην πρώην βιομηχανική ζώνη Δραπετσώνας- Κερατσινίου έκτασης περίπου 640 στρεμμάτων, με χρηματοδότηση από την Εθνική Τράπεζα. Θα εγκατασταθεί Ναυτιλιακό Επιχειρηματικό Κέντρο, όπως επίσης και δύο σύγχρονες μαρίνες στους όρμους της περιοχής. Η πρώτη μαρίνα προσανατολίζεται σε ψυχαγωγικές και τουριστικές δραστηριότητες, καθώς η δεύτερη θα συγκροτήσει ναυτιλιακό όμιλο που θα προσανατολίζεται σε ναυαθλητικές δραστηριότητες.³³

Εικόνα 14 : Πανοραμική άποψη της προτεινόμενης ανάπλασης.

Πηγή: https://www.lifo.gr/print/urban_life/179504/ayto-tha-einai-to-neo-prosopo-tis-drapetsonas

³³ Keratsini Voice (2006) Διαθέσιμο στο: https://keratsinivoice.blogspot.com/p/blog-page_8186.html#axzz5dDUt900

2.2 Υπάρχουσα κατάσταση κτιρίου

Περιγραφή κτιρίου

Το κτίριο βρίσκεται στην περιοχή της Δραπετσώνας μεταξύ των δρόμων Αριστοτέλους, Παπαμάρκου και Πόντου. Κτίστηκε την περίοδο της Δικτατορίας μεταξύ του 1936-1937 για την χρήση κατοικίας του διευθυντή του τσιμεντάδικου ΑΓΕΤ Ηρακλής που είχε δημιουργηθεί στην περιοχή και έπειτα πήρε την χρήση γραφείων για τους υπαλλήλους του τσιμεντάδικου. Από μη εξακριβωμένες πηγές αντλήσαμε και την πληροφορία πως κάποια περίοδο το συγκεκριμένο κτίριο χρησιμοποιούνταν και ως κρατητήρια.

Την περίοδο του 1994-1995 το κτίριο ανακαινίσθηκε για πρώτη φορά και νοικιάσθηκε από τον Δήμο του Κερατσινίου – Δραπετσώνας με την χρήση Παιδικού σταθμού για τις οικογένειες της γύρω περιοχής. Είναι ένα νεοκλασικό οίκημα το οποίο είναι χτισμένο από πέτρα. Οι εσωτερικοί τοίχοι είναι χτισμένοι από τούβλο και μπετόν καθώς επίσης οι κολώνες και οι πλάκες του υπογείου και του ισόγειου. Οι εξωτερικοί τοίχοι έχουν σοβατιστεί, επιχρησματοιστεί και έχουν μονωθεί. Το ύψος του κτιρίου φτάνει στα 7,25 μέτρα με πολύ ψηλές πόρτες οι οποίες έρχονται σε αρμονία με το ύψος του ταβανιού. Επιπλέον περιλαμβάνει μεγάλα παράθυρα τα οποία φωτίζουν όλους τους χώρους του κτηρίου. Τα πατώματα σε όλους τους χώρους αποτελούνται από πλακάκια και στο ταβάνι υπάρχουν γύψινα τα οποία προδίδουν την αρχιτεκτονική της εποχής με στρογγυλοποιημένες γωνίες. Επίσης το κτίριο περιλαμβάνει υπόγειο χώρο 268,35 τ.μ όσο είναι και το ισόγειο μας, με αρκετά μεγάλους αποθηκευτικούς χώρους. Το οικόπεδο συνολικά είναι 1349,65 τ.μ με μεγάλο προαύλιο χώρο 1081,30 τ.μ με ποικίλα δέντρα όπως ευκαλύπτους και βραχυχύτενες που κάνουν πιο ελκυστικό τον χώρο. Τέλος το κτήριο είναι τρίφατσο και έχει δυο εισόδους από τις οποίες η μια έχει και χώρο στάθμευσης.

2.2.1 Φωτογραφίες κτιρίου

Εικόνα 15: Κύρια όψη κτιρίου

Εικόνα 16: Κύρια όψη κτιρίου

Εικόνα 17: Βόρεια όψη κτιρίου

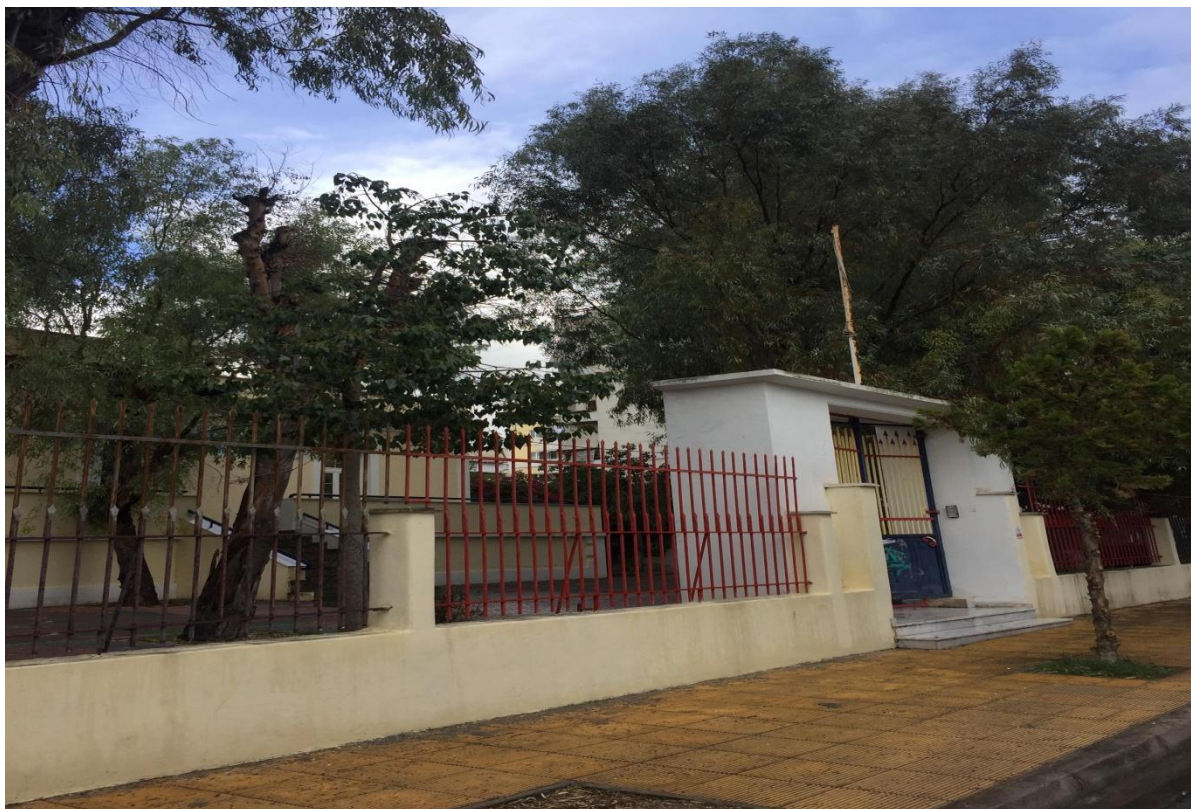
Εικόνα 18: Ανατολική όψη κτιρίου

Εικόνα 19: Βόρεια όψη κτιρίου

Εικόνα 20: Βόρεια όψη κτιρίου

Εικόνα 21: Είσοδος στο κτίριο

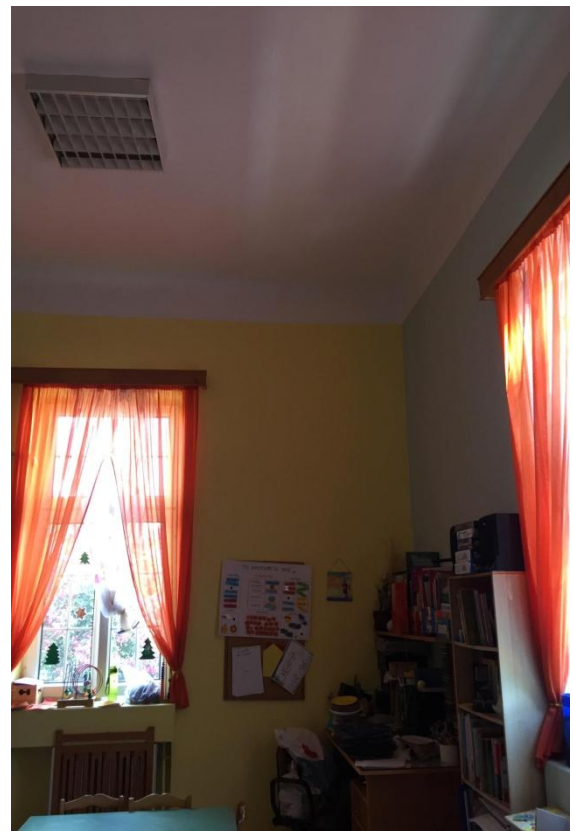
Εικόνα 22: Κύρια όψη κτιρίου

Εικόνα 23: Μέσα το κτίριο

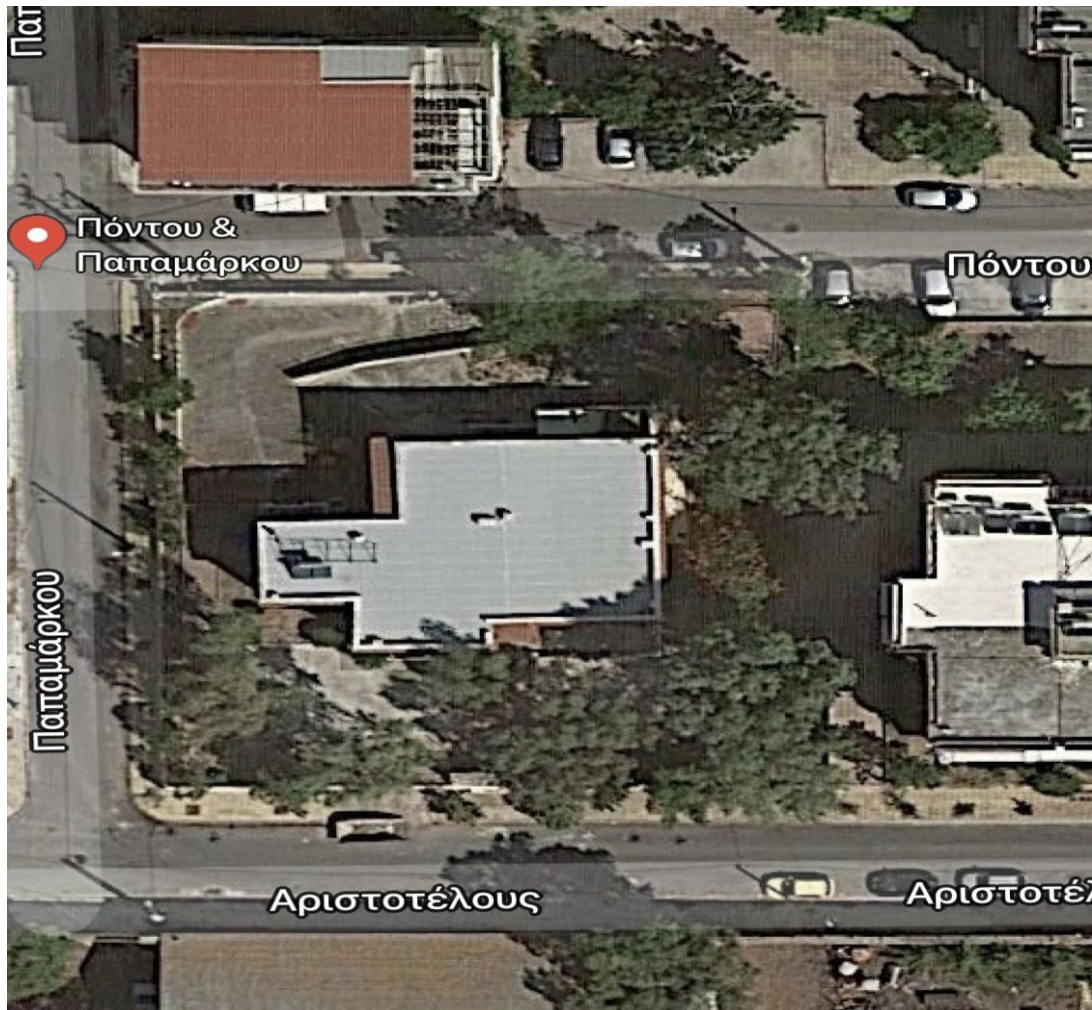

Εικόνα 24: Μέσα το κτίριο

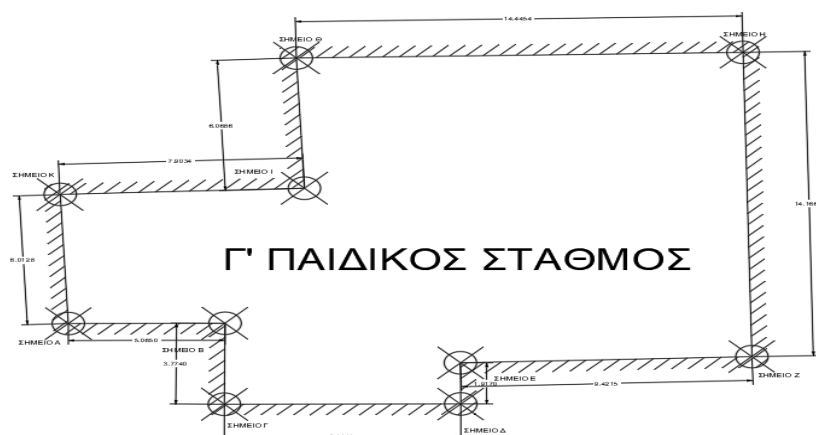

Εικόνα 25: Μέσα το κτίριο

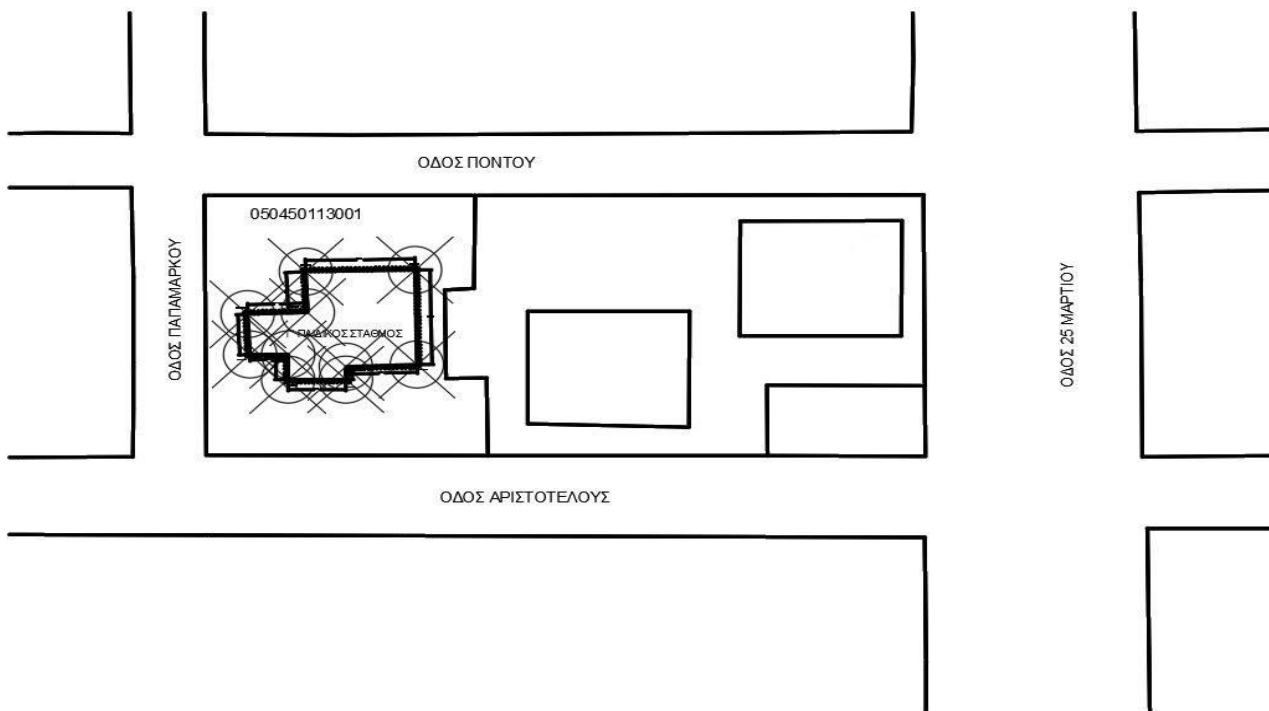
2.2.2 Σχέδια υπάρχουσας κατάστασης

Εικόνα 26: Τραβηγμένη από το Google Map στην οποία απεικονίζεται η θέση του κτιρίου στον χάρτη.

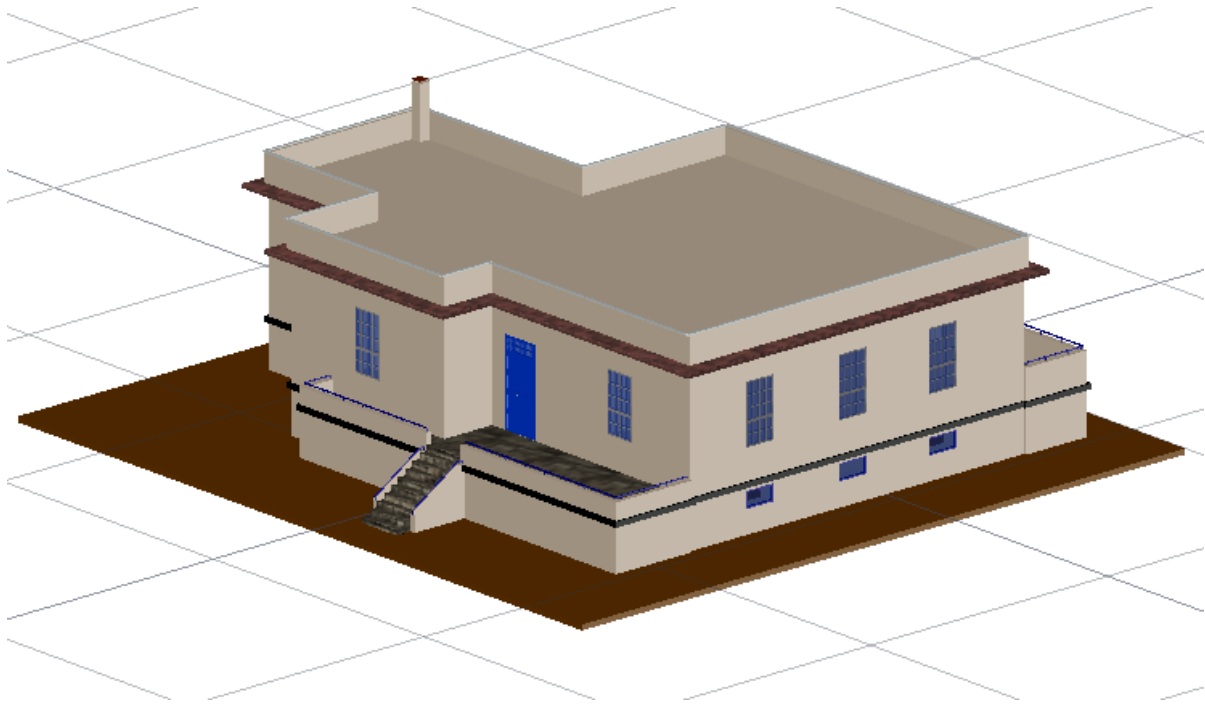
Εικόνα 27: Απεικόνιση κτιρίου (τοπογραφικό).

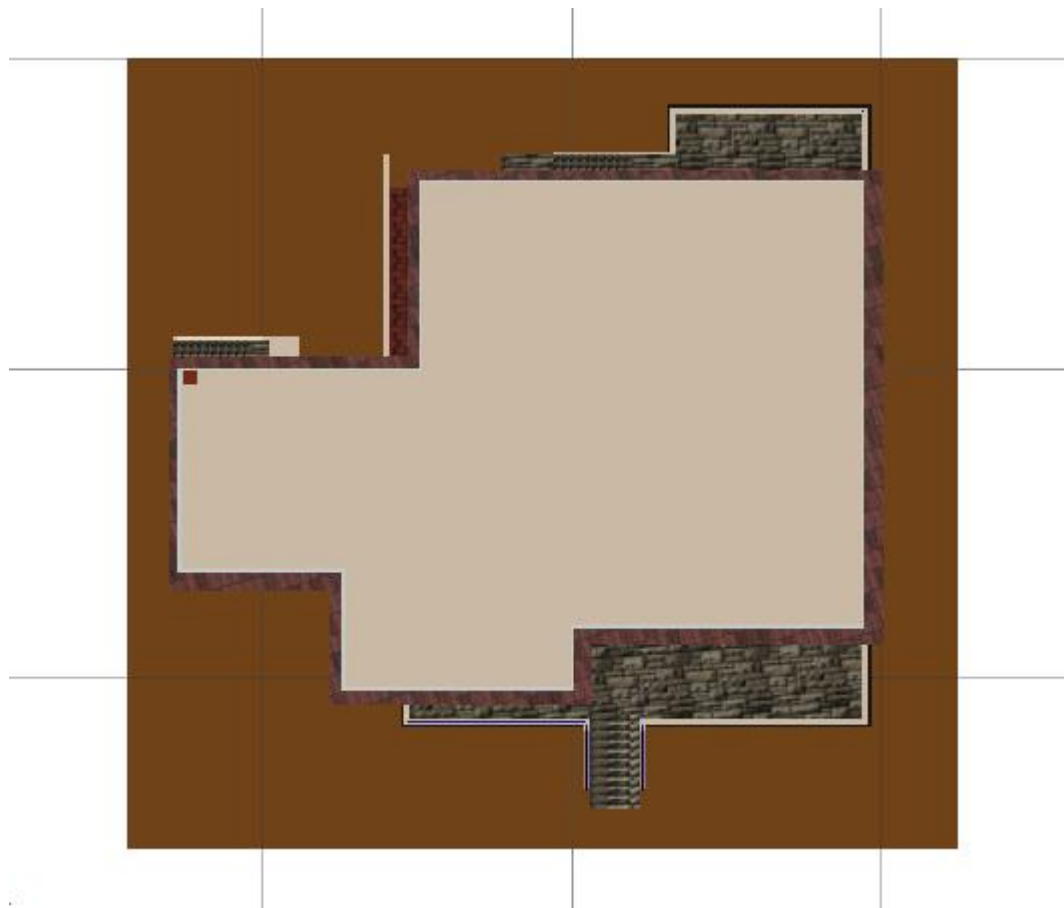
Εικόνα 28: Απεικόνιση κτιρίου (τοπογραφικό).

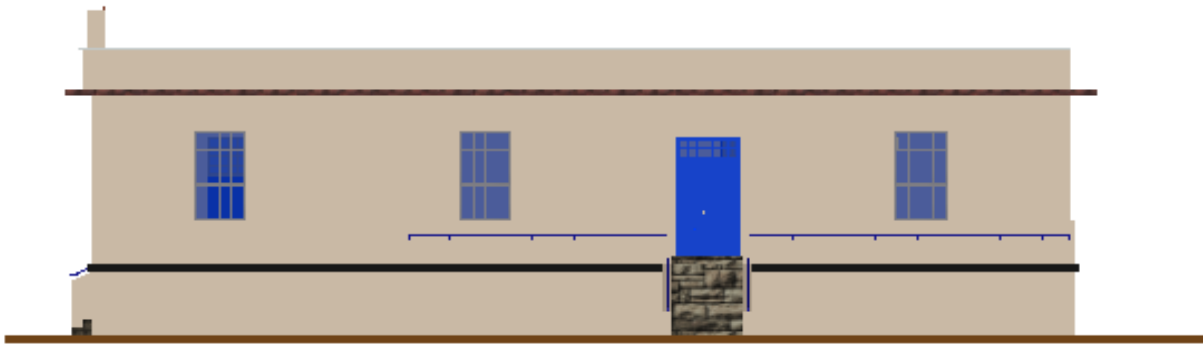
Εικόνα 29: Αξονομετρικό κτιρίου

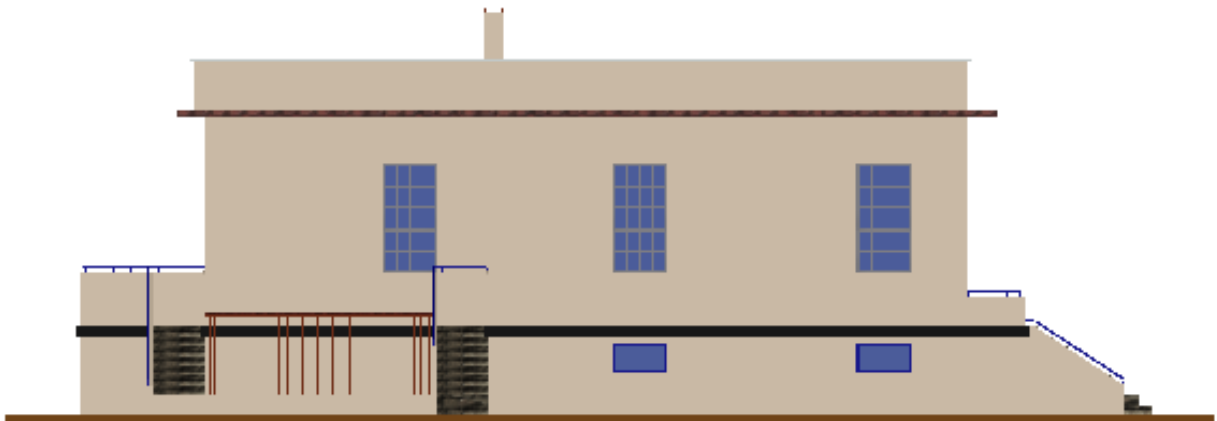
Εικόνα 30: Αξονομετρικό κτιρίου

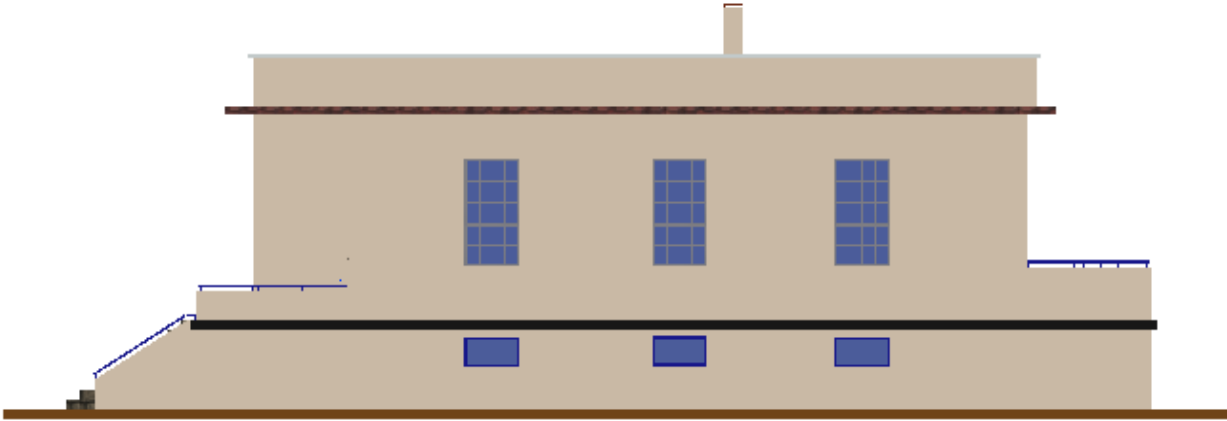
Εικόνα 31: Αξονομετρικό κτιρίου

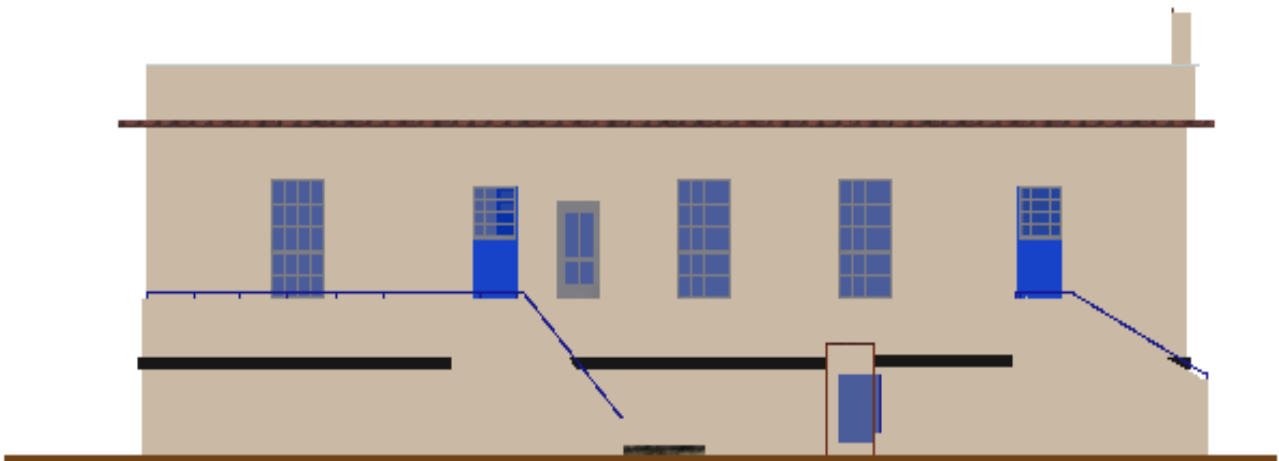
Εικόνα 32: Απεικόνιση της πρόσοψης του κτιρίου επί την οδό Αριστοτέλους.

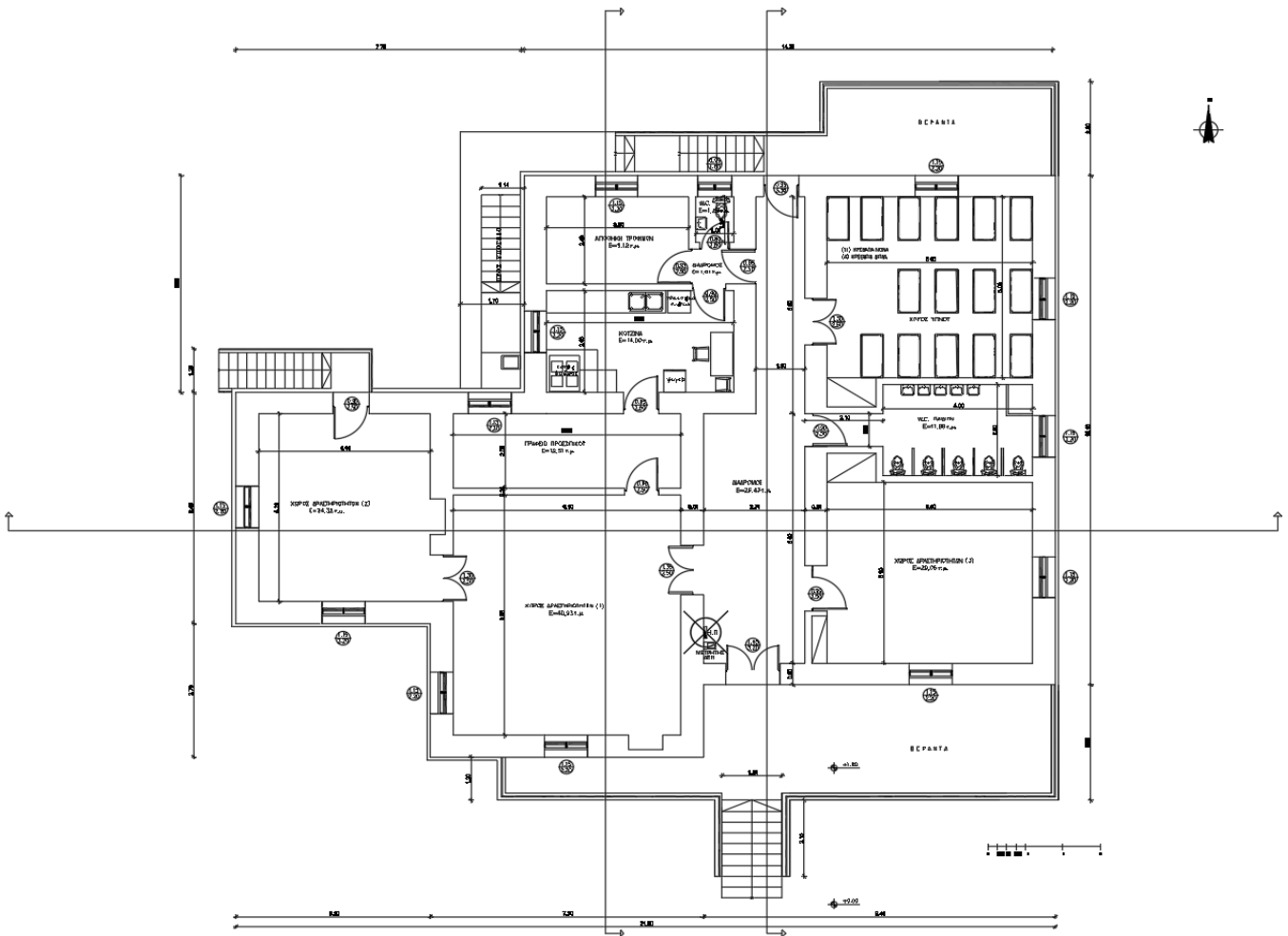
Εικόνα 33: Απεικόνιση της πλάγιας όψης του κτιρίου επί την οδό 25^{ης} Μαρτίου.

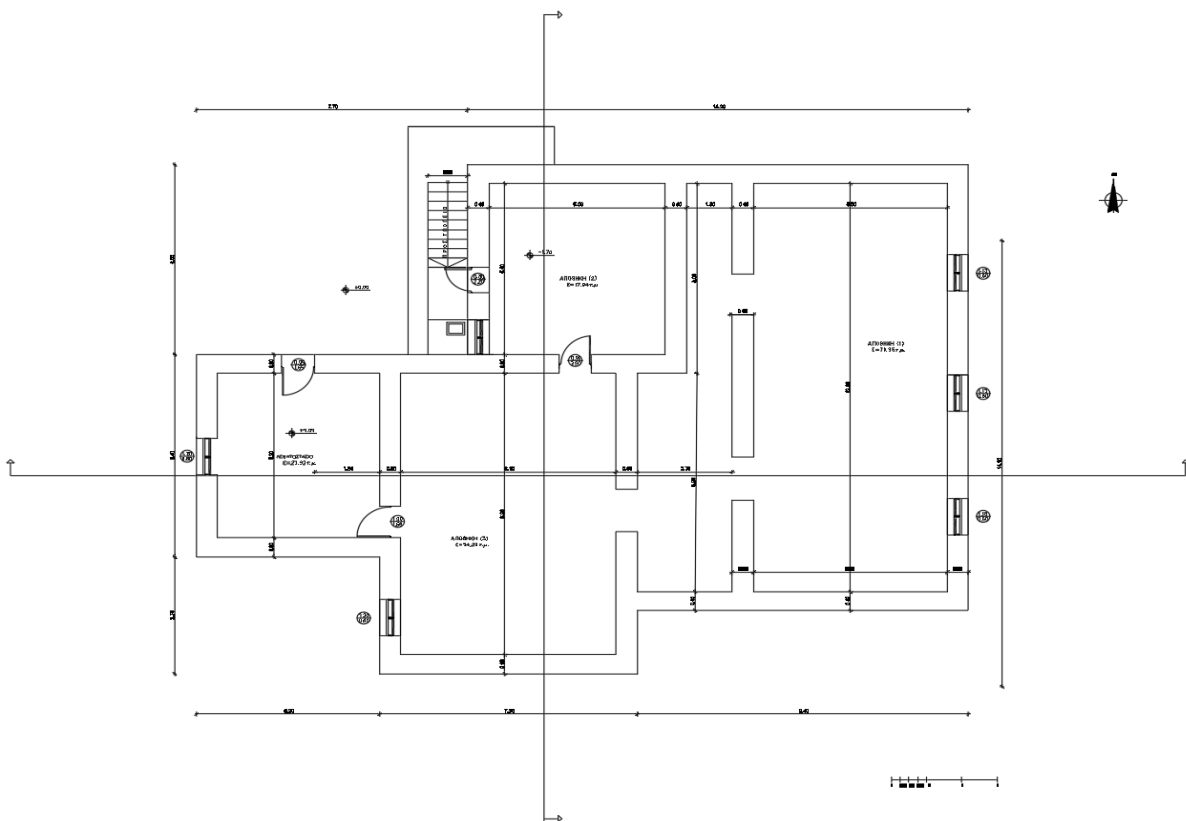
Εικόνα 34: Απεικόνιση της πλάγιας όψης του κτιρίου επί την οδό Παπαμάρκου.

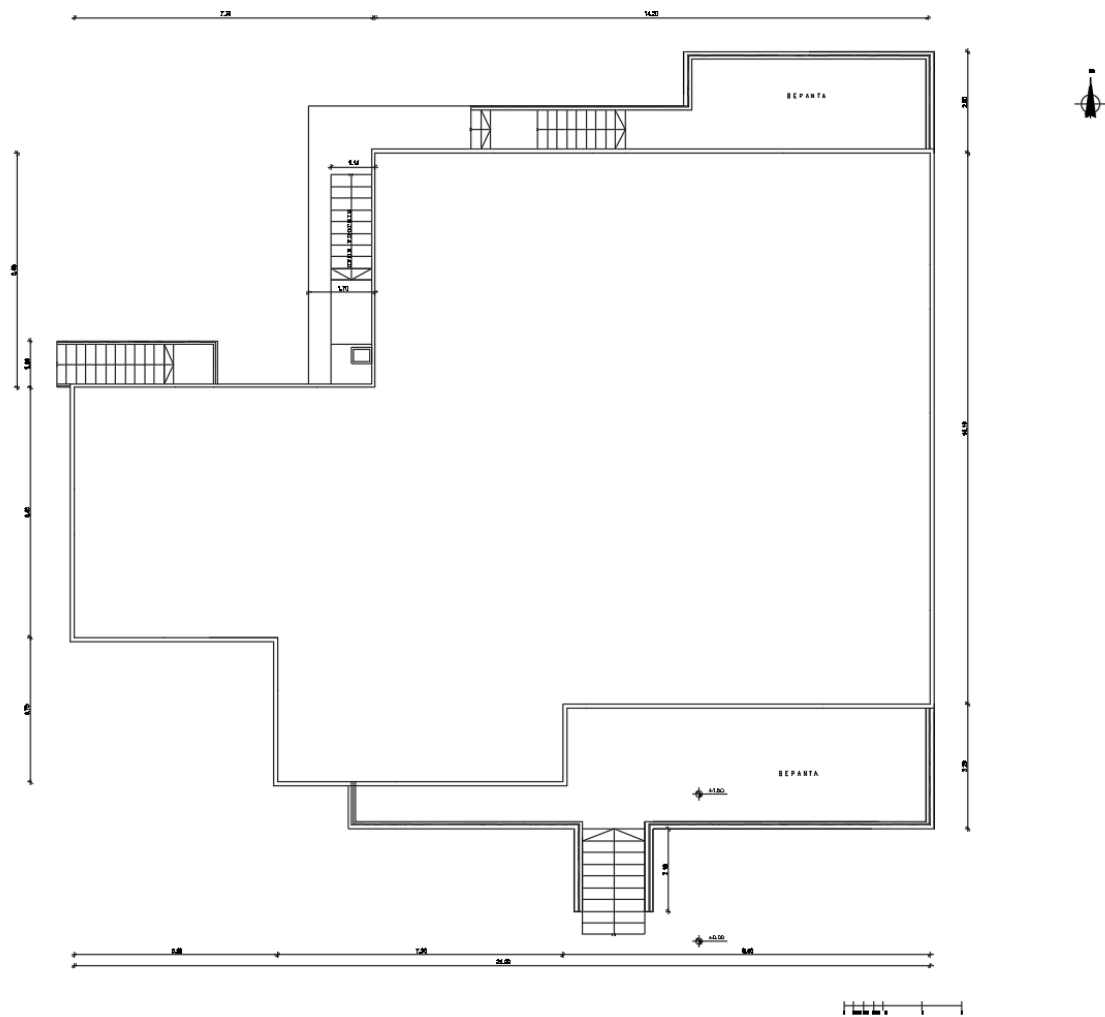
Εικόνα 35: Απεικόνιση της πίσω όψης του κτιρίου επί την οδό Πόντου.

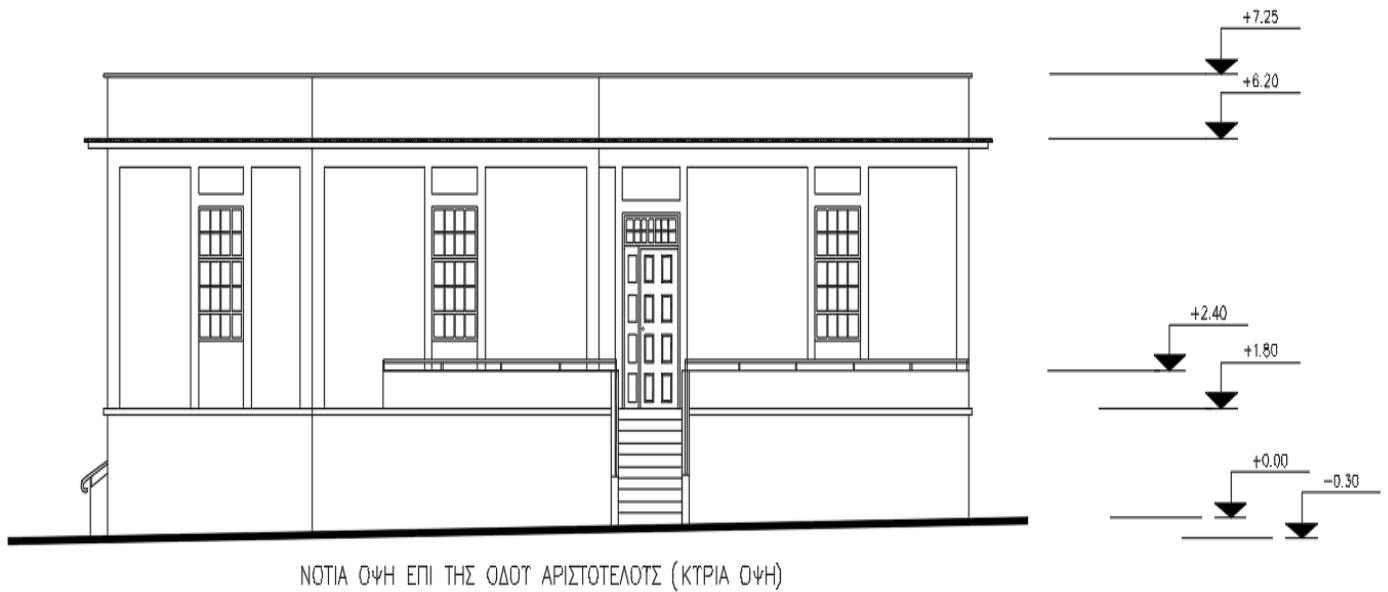
Εικόνα 36: Κάτοψη ισογείου.

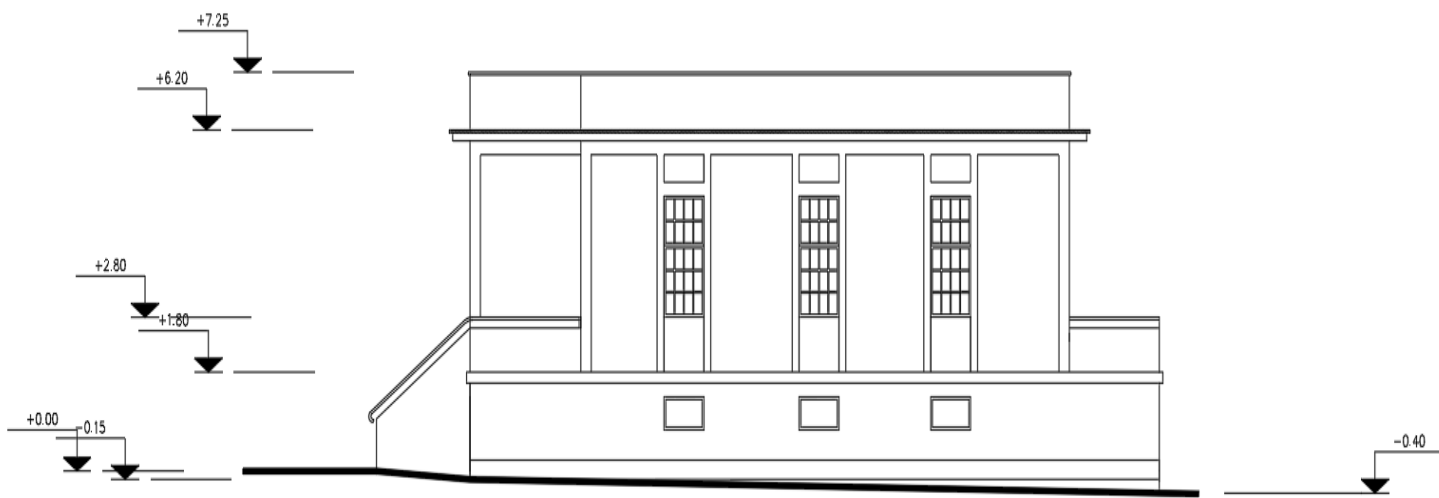

Εικόνα 37: Κάτοψη υπογείου.

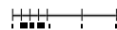

Εικόνα 38: Κάτοψη δώματος.

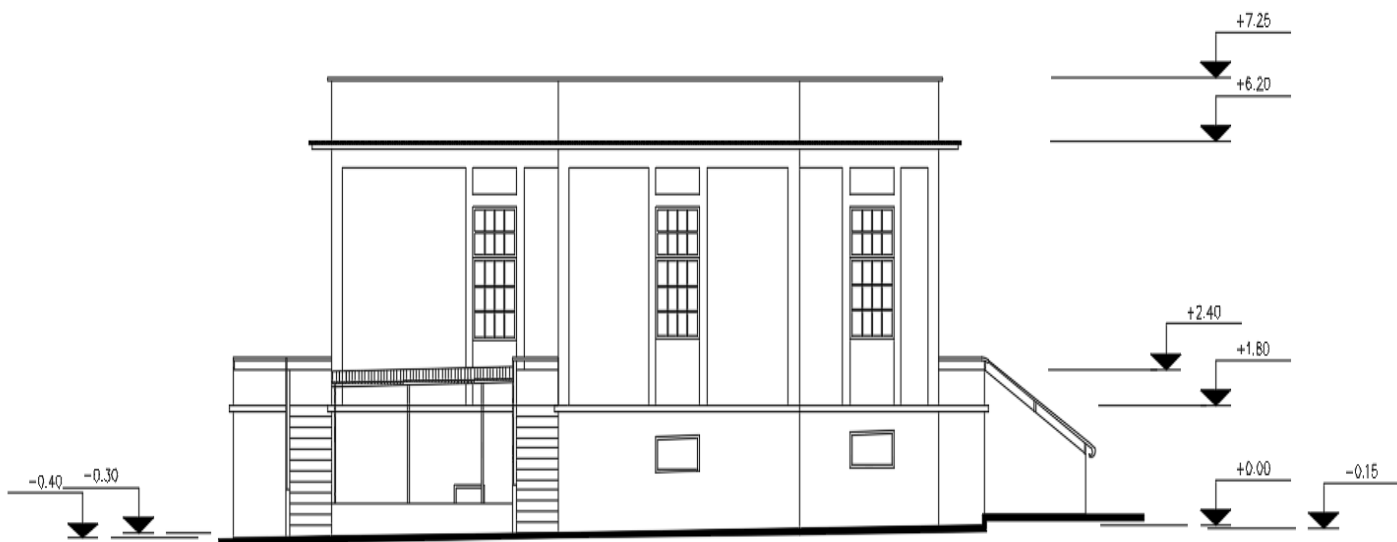

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ 25ΗΣ ΜΑΡΤΙΟΥ (ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ)

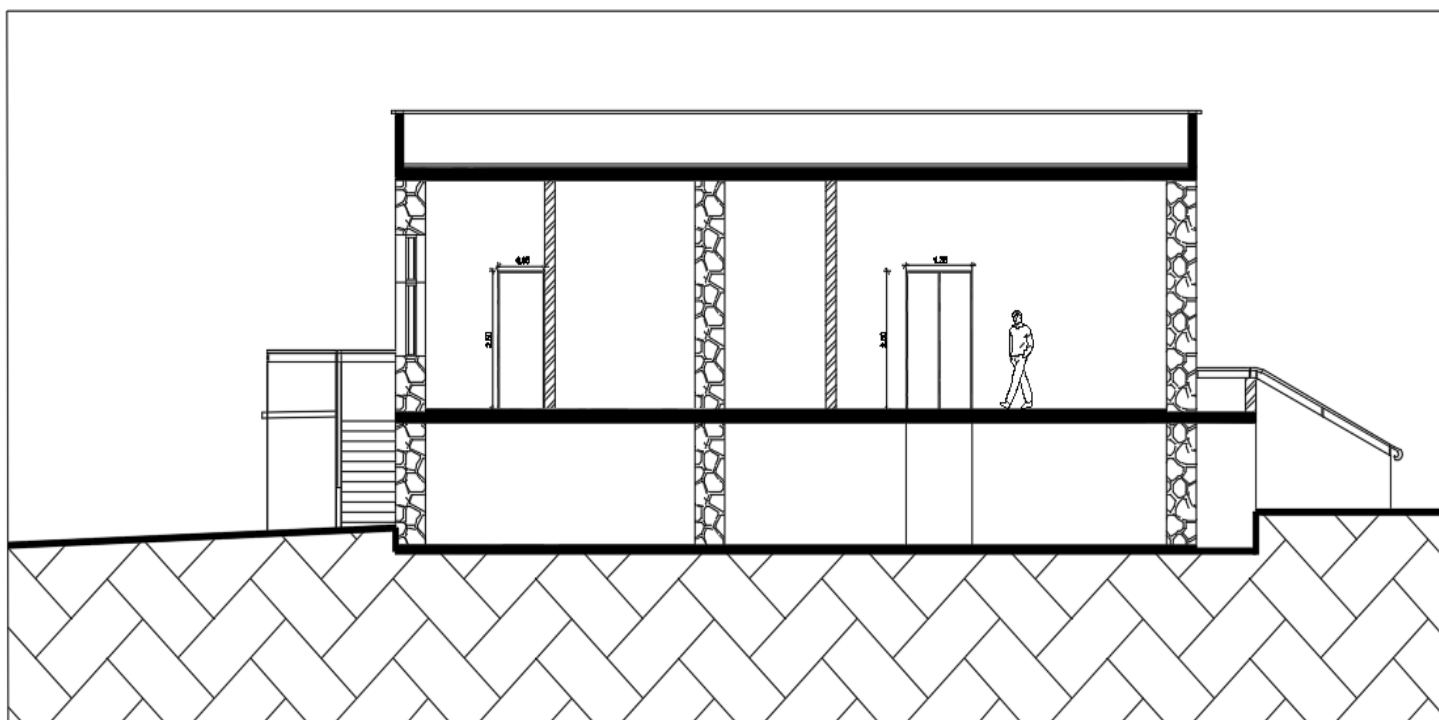

ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΠΟΝΤΟΥ (ΠΙΣΩ ΟΨΗ)

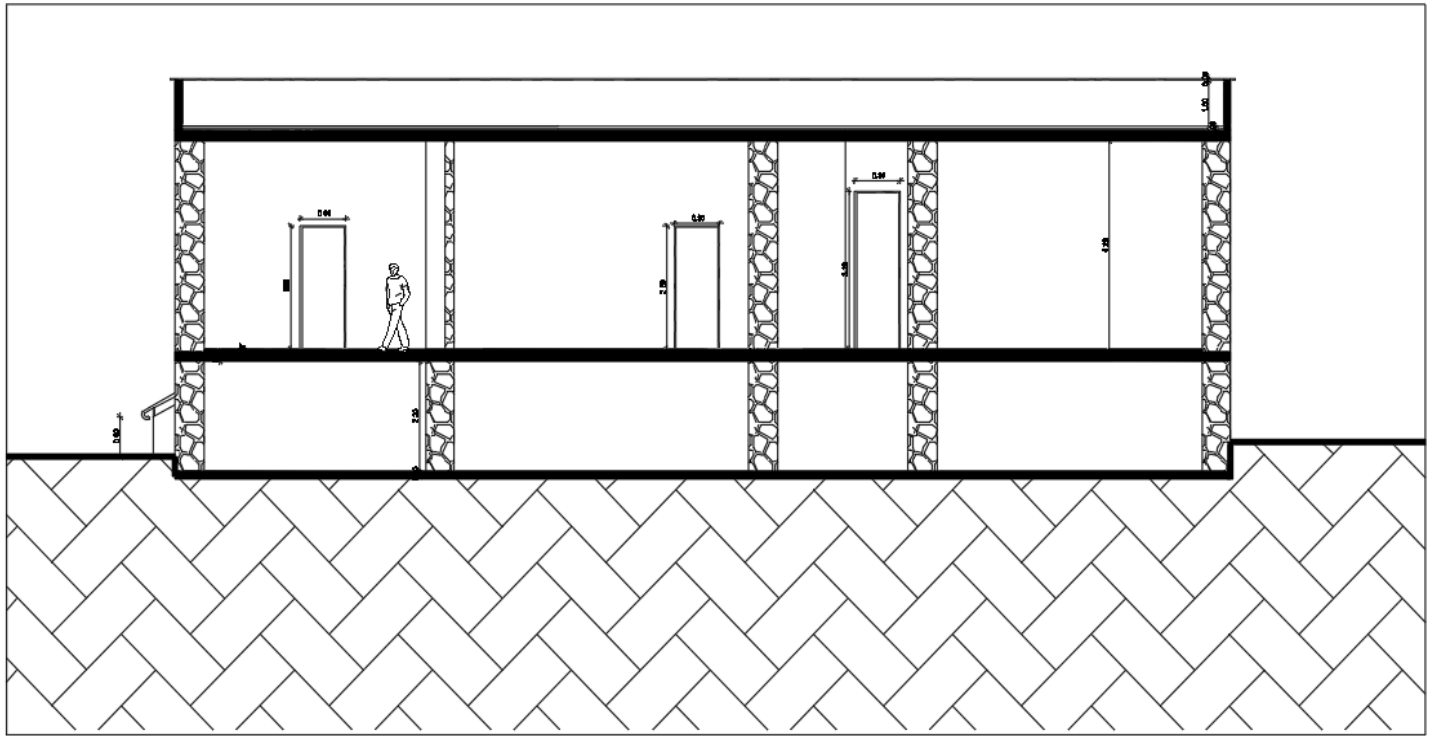

ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΠΑΠΑΜΑΡΚΟΥΤ (ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ)

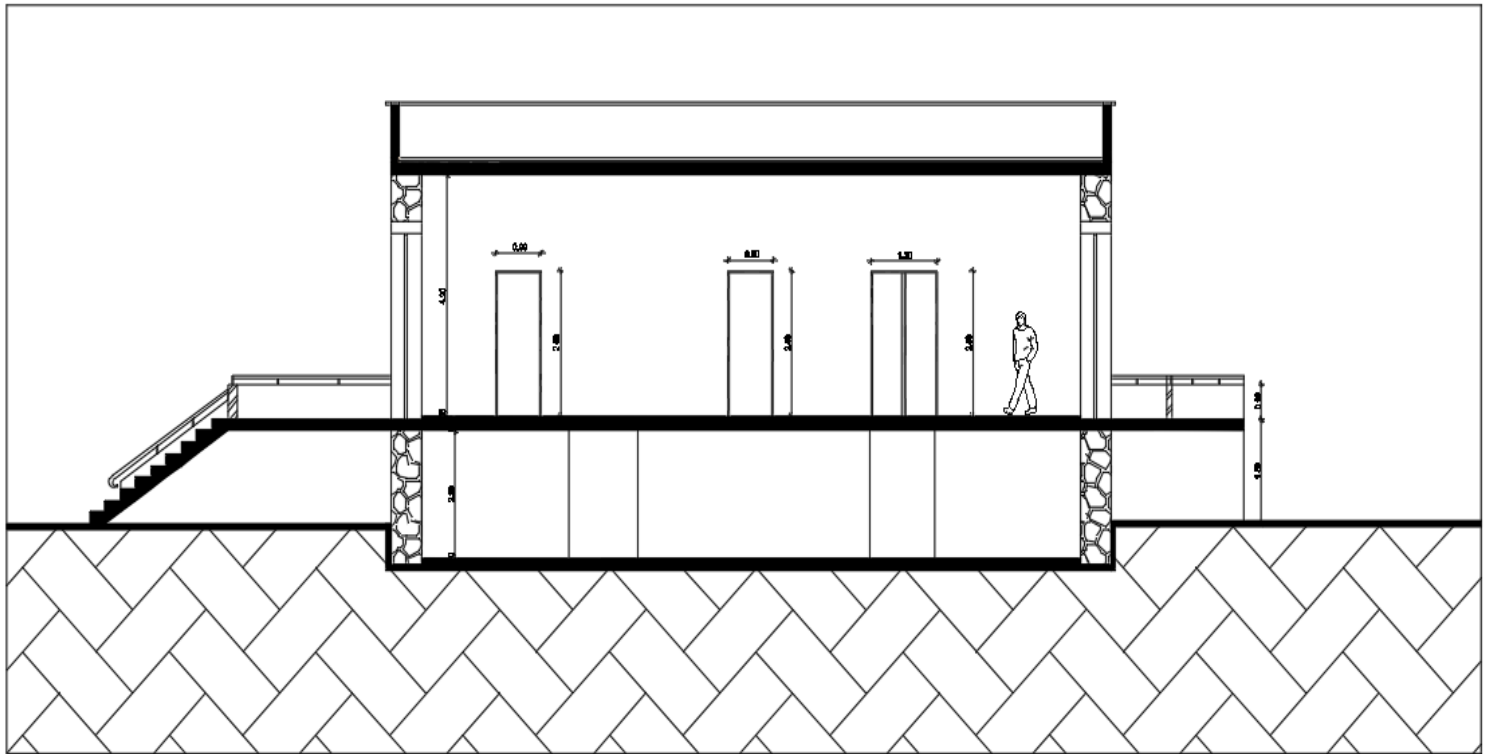

ΤΟΜΗ Α-Α'

ΤΟΜΗ Β-Β'

ΤΟΜΗ ΣΚΑΛΑΣ Γ-Γ'

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Νομικό πλαίσιο

3.1 Νομικό πλαίσιο για αλλαγή χρήσης

Νομοθεσία που σχετίζεται με την αλλαγή χρήσης σύμφωνα με τον Νέο Οικοδομικό Κανονισμό (Ν.4067/2012). Σύμφωνα με το άρθρο 5 που αναφέρεται στην Χρήση Κτιρίων του ΝΟΚ (Ν.4067/2012) παράγραφοι 1,3,4.

1. Μεταβολή της χρήσης του κτιρίου ή μέρους του επιτρέπεται μόνον αν η νέα χρήση προβλέπεται από τις οικείες πολεοδομικές διατάξεις. Για τη μεταβολή απαιτείται έκδοση Άδειας Δόμησης και ενημέρωση της Ταυτότητας Κτιρίου. Σε κάθε άλλη περίπτωση η κατασκευή θεωρείται αυθαίρετη.

3. Σε κτίρια νομίμως υφιστάμενα εντός εγκεκριμένου σχεδίου ή οικισμού, είναι δυνατή η αλλαγή χρήσης σύμφωνα με το ισχύον ρυμοτομικό σχέδιο, τις ισχύουσες χρήσεις γης της περιοχής και ανεξάρτητα από τυχόν μεταβολή λοιπών όρων δόμησης

4. Σε κάθε περίπτωση μεταβολής της χρήσης κτιρίου ή χώρου κτιρίου πρέπει να διασφαλίζεται υποχρεωτικά η προσβασιμότητα στα άτομα με αναπηρία ή εμποδιζόμενα άτομα στους κοινόχρηστους χώρους του κτιρίου με την προϋπόθεση να μην θίγεται ο φέρων οργανισμός του κτιρίου. Σε αντίθετη περίπτωση η κατασκευή θεωρείται αυθαίρετη.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 που αναφέρεται στις Άδειες Δόμησης του ΝΟΚ (Ν.4067/2012) παράγραφοι 1,3.

1. Άδεια Δόμησης, κατά την έννοια του άρθρου 1 του ν. 4030/2011, απαιτείται για την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας δόμησης, όπως:

- Ανέγερση, προσθήκη, επισκευή, κτιρίων και των παραρτημάτων τους.
- Αλλαγή χρήσης, σε περίπτωση που επέρχεται αλλαγή προς το δυσμενέστερο, στα φορτία σχεδιασμού της στατικής μελέτης ή στον αριθμό απαιτούμενων θέσεων στάθμευσης.

3. Δεν απαιτείται Άδεια Δόμησης ή έγκριση εργασιών μικρής κλίμακας, για τις ακόλουθες εργασίες:

α. Μικρής έκτασης εσωτερικές επισκευές ή διασκευές που δεν μεταβάλλουν τη φέρουσα κατασκευή του κτιρίου ή τις όψεις του, συμπεριλαμβανομένων των κατασκευών που απαιτούνται για τη μετακίνηση ή την κάθε μορφής εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρία ή εμποδιζόμενων ατόμων. Δεν συμπεριλαμβάνεται η κατασκευή ανελκυστήρα της παραγράφου 2 του άρθρου 27

β. Εσωτερικούς και εξωτερικούς χρωματισμούς ή αντικατάσταση κιγκλιδωμάτων χωρίς χρήση ικριωμάτων.

γ. Αλλαγή ή επισκευή δαπέδων.

δ. Συντήρηση, επισκευή ή διασκευή εγκαταστάσεων και αγωγών κτιρίων.

ε. Αντικατάσταση εσωτερικών ή εξωτερικών κουφωμάτων στο ίδιο άνοιγμα.

ιγ. Η κατασκευή φυτεμένων δωμαίων και φυτεμένων επιφανειών.

ιδ. Τοποθέτηση εξωτερικής θερμομόνωσης ή παθητικών ηλιακών συστημάτων στις εξωτερικές όψεις υφιστάμενων κτιρίων, εφόσον δεν αλλοιώνονται οι όψεις.³⁴

Για τις ανωτέρω εργασίες απαιτείται, προ 48 ωρών, έγγραφη ενημέρωση για την εκτέλεσή τους της αρμόδιας Υπηρεσίας Δόμησης, που γνωστοποιείται στο οικείο αστυνομικό τμήμα.

Σύμφωνα με το άρθρο 18 που αναφέρεται στα Φυτεμένα Δώματα του ΝΟΚ (Ν.4067/2012) παράγραφοι 1,3.

1. Η κατασκευή φυτεμένων επιφανειών στα δώματα, στις στέγες και στους υπαίθριους χώρους, νέων, νομίμως υφιστάμενων κτιρίων και κτιρίων των εδαφίων δ', ε' και στ' της παραγράφου 2 του άρθρου 23 του ν. 4014/ 2011, επιτρέπεται εφόσον δεν αντίκειται σε ειδικότερους όρους δόμησης που ισχύουν. Το υπόστρωμα ανάπτυξης των φυτών με τη διαστρωμάτωση των εξειδικευμένων υλικών, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα 40 εκ. πάνω από το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος του κτιρίου. Η βλάστηση που αναπτύσσεται επάνω σε αυτό δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα 3,00 μ.. Το είδος της βλάστησης, το υπόστρωμα ανάπτυξης των φυτών, το σύστημα της πολυεπίπεδης διαστρωμάτωσης των εξειδικευμένων υλικών, καθώς και το αρδευτικό σύστημα, περιγράφεται σε τεχνική έκθεση, όπως ορίζεται στην παράγραφο

2. Δεν επιτρέπεται η κατασκευή φυτεμένων επιφανειών επάνω στις απολήξεις των κλιμακοστασιών και τα φρεάτια των ανελκυστήρων. Η κατασκευή φυτεμένων επιφανειών στα δώματα, στις στέγες και στους υπαίθριους χώρους των κτιρίων πρέπει να μην προσβάλλει την αισθητική του κτιρίου και να εναρμονίζεται με τις υπόλοιπες κατασκευές που προβλέπονται σε αυτά, βάσει του άρθρου 19 του παρόντος. Ειδικά για τις στέγες, πρέπει η φυτεμένη επιφάνεια να ακολουθεί την κλίση τους, ώστε να μην αλλοιώνεται η μορφή του κτιρίου. Οι φυτεμένες επιφάνειες στα δώματα, τις στέγες και τους υπαίθριους χώρους των κτιρίων δεν αίρουν την υποχρέωση της παραγράφου 2 του άρθρου 17 του παρόντος.

2β. Υφιστάμενα κτίρια: Για την κατασκευή φυτεμένων επιφανειών στα δώματα, στις στέγες και στους υπαίθριους χώρους υφιστάμενων κτιρίων, κατά την έννοια της παραγράφου 1, δεν απαιτείται οικοδομική άδεια ή έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας. Για την κατασκευή φυτεμένων επιφανειών στα κτίρια της παρ. 1 του άρθρου 21 του ν. 4030/2011 απαιτείται σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής.

3. Το περιεχόμενο του φακέλου των δικαιολογητικών και οι επί μέρους προδιαγραφές σχεδίων και τεχνικής έκθεσης που υποβάλλονται στην αρμόδια υπηρεσία για την κατασκευή Φυτεμένης Επιφάνειας προσδιορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Σύμφωνα με το άρθρο 19 που αναφέρεται στις κατασκευές πάνω από το κτίριο του ΝΟΚ (Ν.4067/2012) παράγραφοι 1,2.

1. Όλες οι κατασκευές πάνω από το κτίριο πρέπει να αποτελούν ένα ενιαίο αισθητικό σύνολο, μπορεί να συνδέονται ή να περιφράσσονται με ελαφρά ή διάτρητα στοιχεία και οι θέσεις τους αποτυπώνονται υποχρεωτικά στις μελέτες που συνοδεύουν την άδεια δόμησης.³⁵

³⁴ Νέο Οικοδομικό Κανονισμό (Ν.4067/2012) Διαθέσιμο

στο: <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=5nRUKLGL8E%3D&tabid=506&language=el-GR>

³⁵ Νέο Οικοδομικό Κανονισμό (Ν.4067/2012) Διαθέσιμο

στο: <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=5nRUKLGL8E%3D&tabid=506&language=el-GR>

2. Πάνω από το μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος της περιοχής και μέσα στο ιδεατό στερεό επιτρέπονται:

α) Σε νέα και υφιστάμενα κτίρια, χώροι κύριας χρήσης αποκλειστικής ή κοινόχρηστης, μέγιστης επιφάνειας 35 τ.μ., με προϋπόθεση τη δημιουργία φυτεμένου δώματος που καλύπτει το 80% της συνολικής επιφάνειας του δώματος και με αναλογία ένα (1) τ.μ. χώρου ανά πέντε (5) τ.μ. φύτευσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 23 που αναφέρεται στα Υφιστάμενα Κτίρια του ΝΟΚ (Ν.4067/2012) παράγραφος 5.

5. Σε περίπτωση συναίνεσης ιδιοκτητών αυτοτελών ιδιοκτησιών του ιδίου κτιρίου είναι δυνατή η λειτουργική τους ενοποίηση εφόσον διασφαλίζεται η στατική επάρκεια του κτίσματος μετά τις προβλεπόμενες διαρρυθμίσεις.³⁶

3.2 Νομικό πλαίσιο για Βιβλιοθήκες

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Οι επιστημονικές βιβλιοθήκες συγκεντρώνουν φυλάσσουν και διαθέτουν βιβλιογραφία συγκεκριμένων θεματικών αντικειμένων για διδασκαλία και έρευνα και συνήθως έχουν ελεύθερη πρόσβαση για το κοινό.

Οι **επιστημονικές βιβλιοθήκες** συγκεντρώνουν και περιλαμβάνει θεματολογία κι άλλα στοιχεία πληροφόρησης για την δάσκαλοι και έρευνα και τα προσφέρουν για χρήσης αναγνωστήρια ή με δανεισμό. Η ανάγνωση και ο δανεισμός μπορεί να γίνεται είτε από τα ράφια στις αίθουσες ή σε χωριστούς ειδικούς ανά θέμα χώρους. Εκτός από βιβλία και περιοδικά συγκεντρώνονται επίσης όλα τα είδη οπτικοακουστικών μέσων που προσφέρονται και αυτά για χρήση. Ο αριθμός των θέσεων στα αναγνωστήρια σχετίζεται με το αριθμό των φοιτητών στις διάφορες ειδικότητες. Ο προσανατολισμός βασίζεται στην συστηματική διαβάθμιση των στοιχείων. Στις βοηθητικές λειτουργίες ανήκουν ο τηλεδανεισμός (αναζητήση βιβλιογραφίας σε άλλες βιβλιοθήκες) καθώς φωτοτυπίες και μεγέθυνση μικροφίλμ όπως επίσης αναζήτηση βιβλιογραφίας μέσω διαδικτύου και CD-ROM. Οι βιβλιοθήκες δύο επιπέδων περιλαμβάνουν μια κεντρική βιβλιοθήκη και μία συχνά μεγαλύτερη σειρά θεματικών ειδικών τμημάτων. Τα βιβλία είναι άμεσα

³⁶ Νέο Οικοδομικό Κανονισμό (Ν.4067/2012) Διαθέσιμο στο: <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=5nRUKLGIL8E%3D&tabid=506&language=el-GR>

προσβάσιμα συνήθως σε ράφια είσαι κλειστά ερμάρια. Αυτές τις διατάξεις της συναντάμε σχεδόν σε όλες τις επιστημονικές βιβλιοθήκες. Η αναλογία των διαθέσιμων και των παρόντων βιβλίων εξαρτάται από τη δομή και τον τύπο οργάνωσης της βιβλιοθήκης. Καθώς επίσης και από τον διαθέσιμο χώρο του κτιρίου. Η απαιτούμενη επιφάνεια για την τοποθέτηση των κτιρίων εξαρτάται από³⁷ τη μορφή οργάνωσης, την προσβασιμότητα, το είδος των γραφείων (σταθερά ή κινητά), την συστηματική οργάνωση και το κατασκευαστικό κάρναβο. Η επιφάνεια μιας επιστημονικής βιβλιοθήκης αποτελείται από 3 τμήματα. Αναγνωστήριο, αρχείο και διοίκηση. Οι επιφάνειες που απαιτούνται για τις χρήσεις αυτές εξαρτάται από τον τύπο της βιβλιοθήκης.

Αναγνωστήριο: Με καλό προσανατολισμό (οδηγούς με εύκολα αναγνώσιμες επιγραφές, ενδείξεις διαδρομών, λειτουργικές θέσεις και ράφια) το σύνολο της επιφάνειας των αναγνωστήριων περιλαμβανομένων και των θέσεων ανάγνωσης πρέπει να αναπτύσσεται σε όσο το δυνατό λιγότερα επίπεδα για το λόγο αυτό θα πρέπει να αποφεύγονται καθ ύψος υψομετρικές διαφορές των επιπέδων. Πρόσβαση κατά το δυνατό από σκάλες. Όλες οι επιφάνειες χρήσης και ανάγνωσης θα πρέπει να διαθέτουν και πρόσβαση με ανελκυστήρες (για μεταφορά βιβλίων και άτομα με ειδικές ανάγκες). Η φέρουσα ικανότητα της πλάκας τους χώρους ατούς πρέπει να είναι μεγαλύτερη από 5 kN/m². Οι διάδρομοι πρέπει να είναι >1,20m πλάτος καθαρή απόσταση μεταξύ των σταθερών γραφείων έως 1,30-1,40 m. Τα σημεία εισόδου και οι χώροι ανάγνωσης πρέπει να καλύπτονται από θέσεις ελέγχου και διαχωρίζονται μεταξύ τους με συστήματα ασφαλείας. Κατά το δυνατό πρέπει να υπάρχει μια είσοδος και έξοδος. Το σημείο ελέγχου πρέπει να είναι κοντά στο γραφείο δανεισμού και γενικών πληροφοριών. Οι απαιτούμενες θέσεις εργασίας σε πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες εξαρτάται από τον αριθμό των φοιτητών και την κατανομή διαφόρων ειδικοτήτων. Ειδικές θέσεις εργασίας για άτομα με ειδικές ανάγκες και ειδικές εργασίες ανάγνωση μικροφίλμ , μεγεθυντικά μηχανήματα, PC, τερματικά, cd rom και λοιπά. Προσοχή στις οδηγίες για θέσεις εργασίας σε κομπιούτερ καθώς και μεμονωμένες θέσεις εργασίας όπως καμπίνες κλειστά αναγνωστήρια. Η διάταξη των θέσεων αυτών συνδυάζεται με το φωτισμό της αίθουσας. Απαιτούμενος χορός ανάθεση ανάγνωσης εργασίας 2,5 m² , ανά pc ή μεμονωμένη θέση εργασίας μεγαλύτερη 4,0 m². Διάδρομοι μεγαλύτεροι 1,20 m σε πλάτος, ελεύθερη διάσταση μεταξύ χώρο κίνησης του κοινού και σταθερών ραφιών έως το πολύ 1,30-1,40 m.

Φωτισμός στο αναγνωστήριο: Γενικά 250-300 lx, θέσεις εργασίας και ανάγνωσης, κατάλογοι, υποδοχή, σημείο δανεισμού 500 lx.

Κλιματισμός στο χώρο χρήσης: 20 ° C. Οι τιμές αυτές ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες μπορούν να μειώνονται είναι αυξάνονται περιοδικά. Να αποφεύγεται ο άμεσος συνδυασμός, η ακτινοβολία θερμότητας και υπεριάδης ακτινοβολία καταστρέφει τα χαρτιά και τις βιβλιοδεσίες. Τα κλιματιστικά μηχανήματα λόγω υψηλής κατανάλωσης ενέργειας θα πρέπει να τοποθετούνται μετά από ειδική μελέτη. Για μικρό βάθος χώρου επιτρέπεται ο αερισμός και μέσω των ανοιγμάτων.

Ασφάλεια στο χώρο χρήσης: Πρέπει να υπάρχει ικανοποιητική πυροπροστασία σύμφωνα με τους κανονισμούς και τις οδηγίες της τοπικής αρμόδιας υπηρεσίας. Προστασία από διάρρηξη με συναγεμρό συνδεδεμένο με τα ανοίγματα. Προστασία κλοπής με συστήματα ασφαλείας πάνω στα βιβλία. Ιδανική ασφάλεια για πόρτες εξόδων κινδύνου μέσω ηλεκτρικών συστημάτων. Μηχανική ασφάλιση των θυρών αυτών με ακουστικά η οπτικά σήματα δεν είναι ικανοποιητική. Αρχεία

³⁷ Βιβλίο NEUFERT: Οικοδομική και αρχιτεκτονική σύνθεση.

τοποθετούνται συνήθως σε υπόγειους χώρους λόγω σταθερού τμήματος και δυνατότητα ανάληψης μεγάλων φορτίων. Συσσώρευση βιβλίων δεν ενδείκνυται λόγω των μεγάλων απαιτήσεων για κλιματισμό μεταφορά και προσωπικό καθώς και μειωμένη δυνατότητα τροποποιήσεων στην διάταξη. Ενδείκνυται η χρησιμοποίηση μεγάλων επιφανειών σε τμήματα χωρίς διαφορά στάθμης. Η διάταξη των σταθερών η κινητών γραφείων εξαρτάται από το κατασκευαστικό κάλυμμα.

Χώροι κυκλοφορίας: Να αποφεύγεται η διασταύρωση των χώρων κινήσεις των επισκεπτών με αυτόν του προσωπικού του βιβλίου.

Μεταφορά: Μεταφορά βιβλίων οριζόντια με βαγονέτα εντελώς επίπεδο δάπεδο με ράμπες ή με πλατφόρμες που ανασηκώνονται, ταινίες μεταφοράς κατακόρυφα με ανελκυστήρες.

Δημόσιες βιβλιοθήκες: διαθέτουν ευρεία ποικιλία σε βιβλιογραφία και άλλες πηγές πληροφόρησης, πολύ πέρα από την απλή αναζήτηση σε ράφια. Καλύπτουν όλες τις κοινωνικές τάξεις και ηλικίες. Οι χρήσεις των επιστημονικών και των δημόσιων βιβλιοθηκών συνήθως στις μεγάλες πόλεις είναι μικτή.

Οι δημόσιες βιβλιοθήκες δεν έχουν το χαρακτήρα της συλλογής των επιστημονικών έργων αλλά είναι ανοιχτοί στο κοινό χώροι κατά κανόνα χωρίς αρχαία φύλαξης βιβλίων. Οι χρήστες τους είναι παιδιά, νέοι και ενήλικες. Το περιεχόμενο της και οι δραστηριότητες που προσφέρει προσανατολίζονται με βάση τις απαιτήσεις των χρηστών. Σαν χώρος ελεύθερης διακίνησης των ιδεών για όλες τις ομάδες του πληθυσμού προσφέρει εκτός από την παραδοσιακή διάθεση βιβλίων για ανάγνωση χώρους για ξεφύλλισμα χώρα πληροφοριών και κατευθύνσεων για τους πολίτες καφετέρια χώρο ακρόαση μουσική χωρίς διαμονής και διασκέδασης θες ατομικής και ομαδικής μελέτης. Επιπλέον μπορεί να επεκτείνεται με τμήματα μουσικής βιβλιοθήκης, πινακοθήκης και κινητικής βιβλιοθήκης. Μπορεί να περιλαμβάνει εκτός από βιβλία και περιοδικά εφημερίδες μπροσούρες παιχνίδια και να μέσα επικοινωνίας(Cd ,video, pc-softwares) που μπορούν να χρησιμοποιούνται στη βιβλιοθήκη ή και να δανείζονται.

Η διαμόρφωση των χώρων θα πρέπει να βοηθά την ευχάριστη απασχόληση των παιδιών των νέων και των ενηλίκων σε κατάλληλα διαμορφωμένο τις επιφάνειες που συνδέονται μεταξύ τους με χώρους κυκλοφορίας σε ζώνες. Οι απαιτήσεις επιφάνειας καθορίζονται από τα περιεχόμενα. Ο στόχος είναι να περιλαμβάνονται κατ' αναλογία 2 βιβλία ανά κάτοικο επομένως το ελάχιστο μέγεθος πρέπει να είναι 300 m² οφέλη με επιφάνεια για 10.000 τόμους. Ενδείκνυται η τοποθέτηση μεγάλων συνεχών επιφανειών σχεδόν τετραγωνικής κατόψεις με δυνατότητα ποικίλης διαρρυθμίσεις που εκτείνονται οριζόντια και όχι κατακόρυφα (λιγότερο προσωπικό) έχουν τη δυνατότητα να επεκτείνονται. Ο χώρος της υποδοχής πρέπει να προσελκύει τον επισκέπτη. Βιβλιοθήκες με πέντε ή έξι ράφια με μέγιστο ύψος 1,80 m. 1 τρέχον μετρό γραφείου περιλαμβάνει 30 τόμους ειδικής βιβλιογραφίας, 33 τόμους λογοτεχνία η 35 τόμους παιδικής λογοτεχνίας (4 ράφια, ύψος 1,20m). Οι διάδρομοι μεταξύ των βιβλιοθηκών δεν θα πρέπει να είναι μακρύτερη από 3 m. Μεταφορά βιβλίων με κατάλληλα καροτσάκια συνήθων διαστάσεων 92/99/50 Π/Υ/Β. Ανελκυστήρας φορτίων στην είσοδο εξυπηρέτησης, σε μεγάλες βιβλιοθήκες ταινίες μεταφοράς βιβλίων. Για τις δημόσιες βιβλιοθήκες γίνεται παραδοχή φόρτισης 5kN/ m². Χώροι βιβλιοθηκών υπό τύπων αρχείου(πυκνότερη διάταξη βιβλιοθηκών) απαιτεί μια φέρουσα ικανότητα του πατώματος της τάξης

των 7,5kN/ m². Για χώρους αρχείων οι τιμές κυμαίνονται μεταξύ 12,5 και 15kN/ m².³⁸

Ακολουθεί προσδιορισμός των αναγκαίων χώρων και παρατίθενται σχετικά ενδεικτικά πρότυπα τα οποία πρέπει να διευκρινίσω δεν αποτελούν επίσημα ελληνικά πρότυπα αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέτρο σύγκρισης και να βοηθήσουν στον προσδιορισμό των κατά περίπτωση αναγκών. Κατά συνέπεια, οι χώροι που θεωρούνται απαραίτητοι είναι:

- 1. Γραφείο Διεύθυνσης-Συνεδριάσεων Δ.Σ.:** Στο γραφείο του διευθυντή της βιβλιοθήκης είναι ένας ανεξάρτητος χώρος, στον οποίο συνεδριάζει και το Εφορευτικό Συμβούλιο και όπου ο διευθυντής, επίσης, συζητά με μέλη του προσωπικού και το κοινό. Ως εκ τούτου θα πρέπει να βρίσκεται κοντά στους χώρους του προσωπικού αλλά και να είναι εύκολα προσπελάσιμος από το κοινό. Γενικά εντάσσεται στους χώρους ήσυχων δραστηριοτήτων. Στις μικρές βιβλιοθήκες όπου το άτομο που προΐσταται και ασκεί πολλαπλά καθήκοντα και έχει την άμεση εποπτεία των δραστηριοτήτων των χρηστών, το γραφείο του πρέπει να προβλέπεται σε κεντρική θέση.
- 2. Γραφείο Γραμματείας:** Βρίσκεται σε άμεση επαφή με το γραφείο της διεύθυνσης και σε αυτό διεκπεραιώνονται οι εργασίες γραμματειακής υποστήριξης της βιβλιοθήκης και φυλάσσεται το διοικητικό αρχείο της.
- 3. Γραφείο Οικονομικής Διαχείρισης:** Στο γραφείο αυτό διεκπεραιώνονται όλες οι εργασίες που αφορούν την οικονομική διαχείριση και έχουν σχέση με τον προγραμματισμό, τον έλεγχο και τις πληρωμές των δαπανών, όπου συμπεριλαμβάνεται και συναλλαγή με τρίτους (προμηθευτές, κ.λπ.). Για το λόγο αυτό συνίσταται να γειτνιάζει με το γραφείο της διεύθυνσης, αλλά και να είναι εύκολα προσπελάσιμο από το κοινό, μέσα από μία σαφώς προσδιορισμένη και εύκολα αναγνωρίσιμη (με την κατάλληλη σήμανση) διαδρομή.³⁹

Προτεινόμενοι χώροι	Ωφέλιμη επιφάνεια (σε τ.μ.)
Γραφείο Διεύθυνσης	≅ 20
Γραφείο Γραμματείας	≅ 12
Γραφείο Οικ. Διαχείρισης	≅ 15

Προτεινόμενα είδη εξοπλισμού	
Έπιπλα	Μηχανήματα και εγκαταστάσεις
Γραφεία Αρχειοθήκες Τραπέζι συνεδριάσεων Καθίσματα	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές με περιφερειακές συσκευές Φωτοαντιγραφικό μηχάνημα Τηλέφωνα και Φαξ Εγκατάσταση δομημένης καλωδίωσης

³⁸ Βιβλίο NEUFERT: Οικοδομική και αρχιτεκτονική σύνθεση.

³⁹ Διαθέσιμο στο:

<https://lekkythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/11787/sxebib006b.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Κεφάλαιο 4

4.1 Πρόταση αλλαγής χρήσης και διαρρύθμιση κτιρίου

Στο υπάρχον αυτό κτίριο θα γίνει αλλαγή χρήσης σε βιβλιοθήκη. Οι εργασίες που θα πραγματοποιηθούν θα είναι μικρής κλίμακας λόγω του ότι το κτίριο χρησιμοποιείται σήμερα ως παιδικός σταθμός και η μελέτη των επεμβάσεων θα γίνει με σεβασμό προς τον χαρακτήρα του υπάρχοντος κτιρίου και προς το περιβάλλον.

Παρακάτω θα περιγραφούν οι χώροι που θα δημιουργηθούν και αυτοί που θα μείνουν ως έχουν με μικρές αλλαγές.

Αρχικά εισερχόμενοι στο ισόγειο του κτιρίου συναντάμε το γραφείο πληροφοριών το οποίο δημιουργείται ώστε τα άτομα που εισέρχονται να κατατοπίζονται για τους υπόλοιπους χώρους του κτιρίου. Αριστερά εισερχόμεθα στην αίθουσα ιστορίας και τέχνης και στην ευθεία μας συναντάμε την αίθουσα περιβάλλοντος. Γυρνάμε πίσω και αφού περάσουμε από το γραφείο πληροφοριών θα συναντήσουμε την αίθουσα για τα παιδιά. Μπροστά από την αίθουσα πληροφοριών θα βρούμε τις τουαλέτες όπου θα δημιουργήσουμε μία αναπήρων και δύο κανονικές. Στα δεξιά των τουαλετών θα βρεθούμε στην αίθουσα υγείας και αθλητισμού όπου απέναντι από αυτή την αίθουσα συναντάμε μια αποθήκη και ένα WC για το προσωπικό. Γυρνώντας προς την έξοδο και δεξιά μας θα συναντήσουμε μια αίθουσα γραμματείας και μία αίθουσα διεύθυνσης στην οποία θα γίνονται και συμβούλια. Τέλος στην είσοδο θα δημιουργηθεί και μια ράμπα για ΑΜΕΑ ώστε να μπορεί να υπάρχει πρόσβαση και από εκείνα τα άτομα.

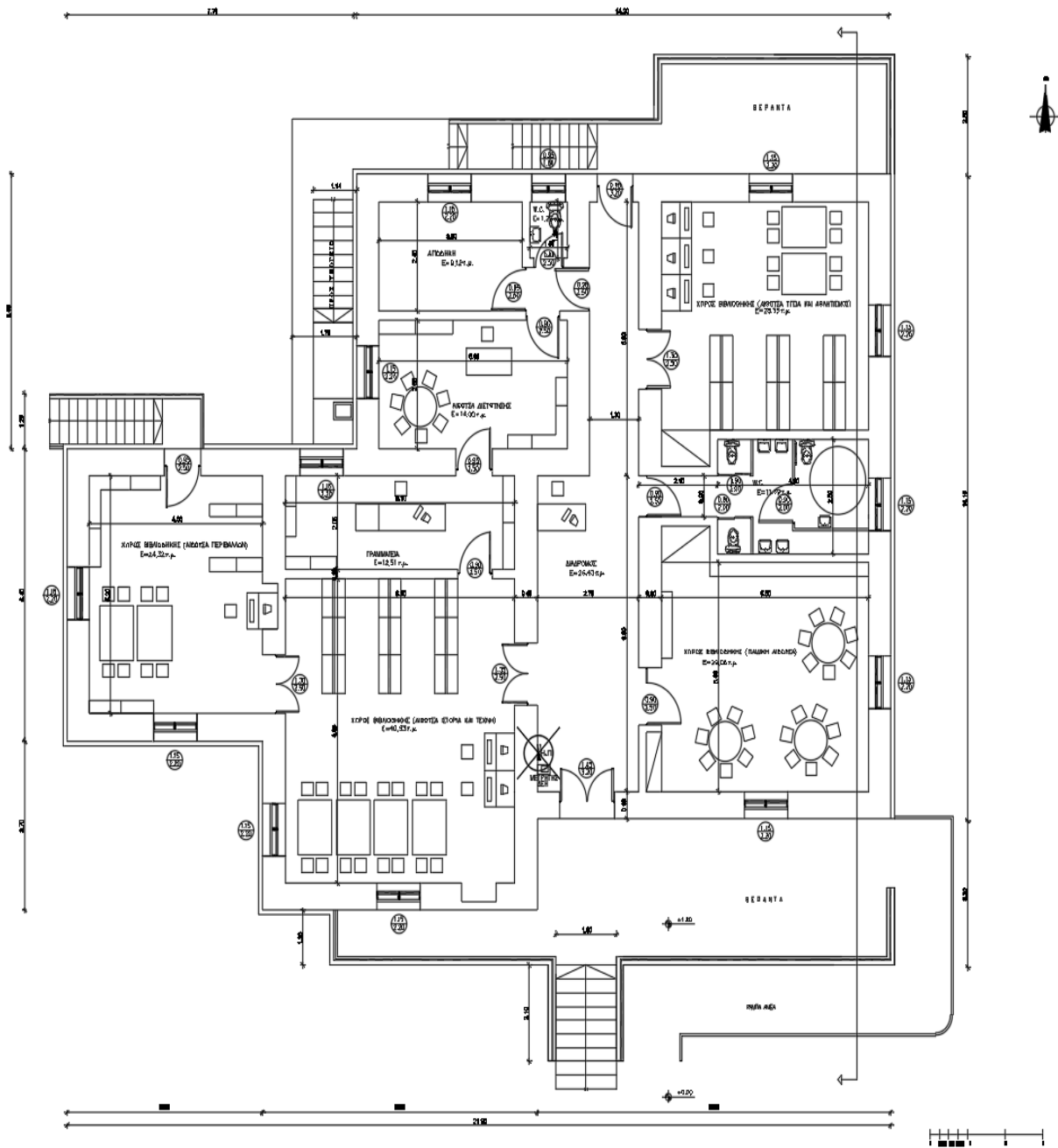
Στη συνέχεια θα περάσουμε στο υπόγειο του κτιρίου στο οποίο μπαίνοντας συναντάμε μια αίθουσα εκθέσεων, όπου σε αυτή θα βρούμε γκραβούρες και πίνακες που μας πηγαίνουν πολύ πίσω στο χρόνο δείχνοντας μας την ιστορία του κτιρίου και την Δραπετσώνας. Βγαίνοντας από αυτή την αίθουσα εισερχόμαστε στην αίθουσα αναμονής και καφέ και προχωρώντας προς τα δεξιά θα συναντήσουμε την αίθουσα προβολής κινηματογραφικών ταινιών οι οποίες θα διανέμονται δωρεάν για το κοινό με προβολή ποικίλων θεμάτων. Πριν εισέρθουμε σε αυτή την αίθουσα στην δεξιά πλευρά θα δημιουργήσουμε τουαλέτες για το κοινό. Τέλος το λεβητοστάσιο θα παραμείνει ως έχει.

4.2 Κτιριολογικό πρόγραμμα

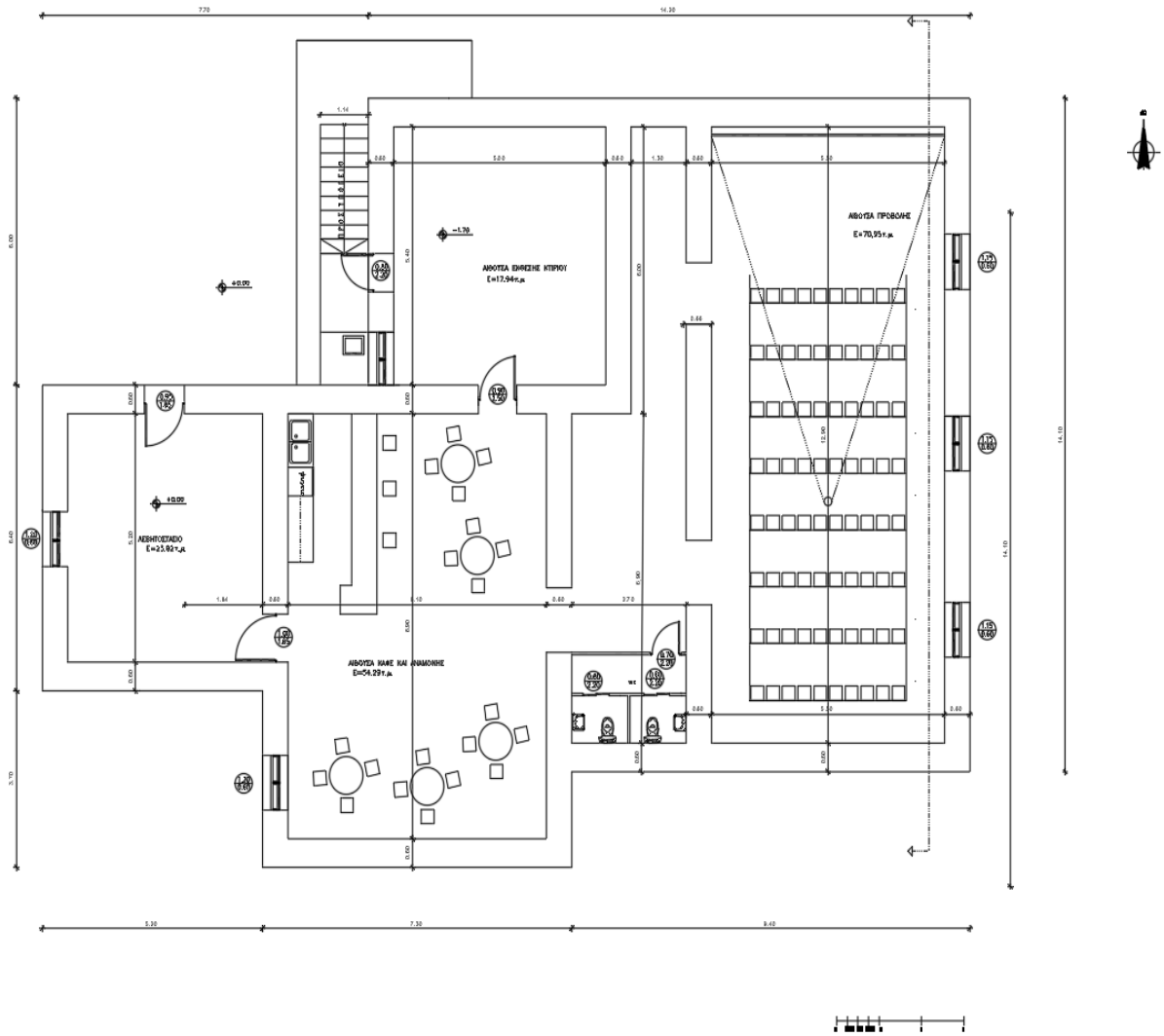
Το κτίριο έχει διαμορφωθεί όπως αναφερθήκαμε παραπάνω. Η διαμόρφωση του ισόγειου αλλά και του υπογείου έγινε έτσι ώστε να εξυπηρετούνται όλες οι ηλικίες των ανθρώπων. Το ισόγειο το οποίο είναι 268,5 τμ. αποτελείται από 4 κύριες αίθουσες (μία 24,32 τμ. , μία 40,93 τμ., μία 29,06 τμ., και μία 28,55 τμ.) και 5 αίθουσες δευτερεύουσες (WC=11,89 τμ., Γραμματεία= 12,51 τμ., Γραφείο Διεύθυνσης= 14,00 τμ., Αποθήκη= 9,12 τμ. και τέλος το WC για τους υπαλλήλους της βιβλιοθήκης) για το κοινό οι οποίες εξυπηρετούν γύρω στους 100-120 επισκέπτες ταυτόχρονα. Επίσης υπάρχουν 7 υπάλληλοι της βιβλιοθήκης όπου κάθε υπάλληλος έχει την αρμοδιότητα του. Υπάρχει ένα άτομο για το γραφείο πληροφοριών, ένα για την γραμματεία, ένα άτομο για την αίθουσα διεύθυνσης (διευθυντής της βιβλιοθήκης) και 4 άτομα τα οποία είναι μοιρασμένα σε κάθε μια θεματική αίθουσα.

Στη συνέχεια περνάμε στο υπόγειο το οποίο και αυτό με την σειρά του είναι 268,5 τμ και αποτελείται από μια αίθουσα προβολής η οποία είναι 70,95 τμ. και εξυπηρετεί 120-140 άτομα, μια καφετέρια-αίθουσα αναμονής η οποία εξυπηρετεί 30 άτομα και μία αίθουσα έκθεσης την οποία την συναντάς μπαίνοντας και εξυπηρετεί 15 άτομα.

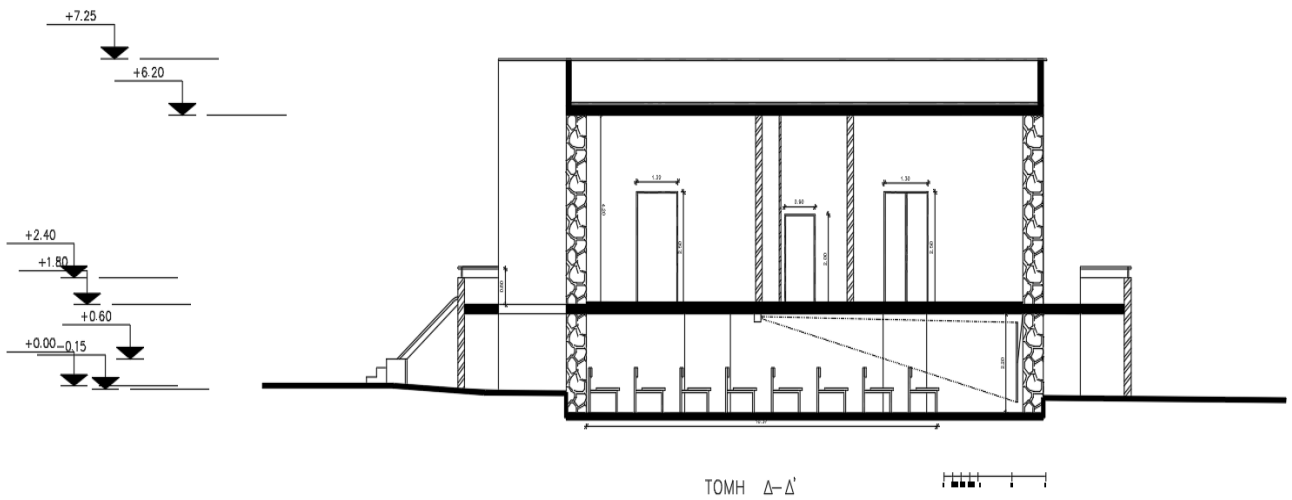
4.3 Νέα σχέδια κτιρίου

Εικόνα 46: Νέα Κάτοψη ισογείου.

Εικόνα 47: Νέα Κάτοψη υπογείου

Επίλογος

Σαν επίλογο της πτυχιακής μου εργασίας, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η αλλαγή χρήσης ενός κτιρίου αποτελείται από μια πληθώρα διαδικασιών και απαιτεί μεγάλη προσοχή κατά τη μελέτη και τον σχεδιασμό της. Η δική μου αλλαγή πρόκειται για μια αλλαγή μικρής κλίμακας λόγω του ότι το κτίριο ήταν σε πολύ καλή κατάσταση τόσο εσωτερικά αλλά και εξωτερικά , γι' αυτό και εστίασα κατά πολύ το ενδιαφέρον μου στο να δημιουργήσω σωστά τους χώρους ώστε να είναι βολικοί για το κοινό που θα εξυπηρετεί.

Βιβλιογραφία

- <http://www.koutouzis.gr/drapetsona.htm> (Koutouzis (2006))
- https://keratsinivoice.blogspot.com/p/blog-page_8186.html (Keratsini Voice (2006))
- <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%B1%CE%B9%CE%AC%CF%82> (Βικιπαίδεια)
- <http://mlp-blo-g-spot.blogspot.com/2012/07/blog-post.html> (MLP Blo-g-Spot (2012))
- <https://blogs.sch.gr/jpmarinis/files/2015/05/%CE%9B%CE%B9%CF%80%CE%AC%CF%83%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%94%CF%81%CE%B1%CF%80%CE%B5%CF%84%CF%83%CF%8E%CE%BD%CE%B1%CF%82.pdf> (Μια ιστορία εκμετάλλευσης και αντίστασης που συνεχίζεται)
- <http://www.efsyn.gr/arthro/lipasmata-zois> (Efsyn (2018))
- <http://keratsini-drapetsona.gr/index.php/el/keratsini-drapetsona-news-gr/keratsini-drapetsona-annoncements-gr/item/7507-anaplasti-paraliakhs-zwnhs>(Δήμος Κερατσινίου Δραπετσώνας (2018))
- <http://www.kerdos.gr/%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AD%CF%82/159681-%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%BF%CF%87%CE%AE%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%84%CF%81%CE%AF%CF%84%CE%B7-%CF%80%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7-%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%B7%CE%B3%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B7-%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%87%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BF> (ΚΕΔΡΟΣ-ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ (2016))
- <https://www.michanikos-online.gr/15859-2/> (Εικόνα 1: Το κτίριο στην Στουρνάρη & Ζαΐμη (1933): Το ρεύμα του μοντερνισμού στην αρχιτεκτονική, στην Αθήνα του Μεσοπολέμου)

- <https://docplayer.gr/10341505-I-monterna-arhitektoniki-stin-periodo-toy-uesopoleuoy-koinonia-kai-ideologia-toy-syghronoy-tropoy-zois.html> (Εικόνα 2: Η μοντέρνα αρχιτεκτονική την περίοδο του μεσοπολέμου)
- <http://www.ellet.gr/content/%CE%B7-%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%BB%CE%BF%CF%81%CF%81%CE%BF%CE%BF%CF%8D%CF%83%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CF%84%CE%B5%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%AD%CE%BC%CE%BF%CF%85> (Εικόνα 3 : Η «Φυλλορρούσα» αρχιτεκτονική του μεσοπολέμου)
- <http://repository.library.teiwest.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/5038/%CE%97%20%CE%95%CE%A6%CE%91%CE%A1%CE%9C%CE%9F%CE%93%CE%97%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%91%CE%A1%CE%A7%CE%99%CE%A4%CE%95%CE%9A%CE%A4%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20BAUHAUS%20%CE%A3%CE%A4%CE%97%20%CE%9C%CE%95%CE%A3%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%95%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%91%CE%94%CE%91%201920-1940..pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Εικόνα 4 :Η εφαρμογή της αρχιτεκτονικής του Bauhaus στην Μεσοπολεμική Αθήνα)
- <https://www.iefimerida.gr/news/43369/%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CE%BC%CF%80%CE%AC%CE%BF%CF%85%CF%87%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%BA%CF%84%CE%AF%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1%CF%82> (Εικόνα 5 :Πολεμικό Μουσείο Αθηνών)
- <https://www.iefimerida.gr/news/43369/%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CE%BC%CF%80%CE%AC%CE%BF%CF%85%CF%87%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%BA%CF%84%CE%AF%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1%CF%82> (Εικόνα 6 :Αμερικάνικη Πρεσβία Ελλάδας)
- https://www.athensvoice.gr/guide/arts/places/639_ethniki-pinakothiki-moyseio-alexandroy-soytzoy (Εικόνα 7 :Εθνική Πινακοθήκη Αθήνας)
- <https://www.iefimerida.gr/news/43369/%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B1-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CE%BC%CF%80%CE%AC%CE%BF%CF%85%CF%87%CE%B1%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%BA%CF%84%CE%AF%CF%81%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1%CF%82>

[%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1%CF%82](#) (Εικόνα 8: Ωδείο Αθηνών)

- http://egklimatikotita-allodapwn.blogspot.com/2014/03/blog-post_496.html (Εικόνα 9 :Προσφυγικές πολυκατοικίες στην Δραπετώνα)
- <http://apolakis.blogspot.com/2014/02/blog-post.html> (Εικόνα 10: Αποτύπωση εργοστασίου Τσιμεντάδικου 2014)
- <http://www.kerdos.gr/%CE%B1%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AD%CF%82/159681-%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%BF%CF%87%CE%AE%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CF%84%CF%81%CE%AF%CF%84%CE%B7-%CF%80%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B7-%CE%B5%CE%B9%CF%83%CE%B7%CE%B3%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B7-%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%87%CF%81%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BF> (Εικόνα 11: Τσιμέντα Ηρακλής)
- <https://www.iefimerida.gr/news/439694/anoixe-gia-koino-i-ietioneia-pyli-o-megalyteros-arhaiologikos-horos-toy-peiraia-eikones> (Εικόνα 12 : Ηετιώνεια Πύλη)
- https://www.lifo.gr/print/urban_life/179504/ayto-tha-einai-to-neo-prosopo-tis-drapetsonas (Εικόνα 13 : Masterplan της πρότασης χωρικού σχεδιασμού)
- https://www.lifo.gr/print/urban_life/179504/ayto-tha-einai-to-neo-prosopo-tis-drapetsonas (Εικόνα 14 : Πανοραμική άποψη της προτεινόμενης ανάπλασης)
- <https://www.euro2day.gr/news/enterprises/article/1353191/aget-mia-viomhhaniam-istoria-enos-aiona-egkatal.html> (ΑΓΕΤ (2015))
- <https://atenistas.files.wordpress.com/2014/03/fylladiomesopolemou.pdf> (Η Αθήνα του Μεσοπολέμου)
- <https://www.archetype.gr/blog/artthro/monternes-apolies-01-katedafismena-ktiria-tou-mesopolemou-stin-athina> (Μοντέρνες απώλειες 01. Κατεδαφισμένα κτίρια του μεσοπολέμου στην Αθήνα(2019))
- <https://www.greekarchitects.gr/gr/%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CF%84%CE%B5%CE%BA%CF%84%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B5%CF%82-%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%B5%CF%82/%CE%B7-%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CE%BD%CE%B1-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%BF%CE%BD-%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%BF-19%CE%BF->

[%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BD%CE%B1-%CE%AD%CF%89%CF%82-%CF%84%CE%BF-1940-id9228](#) (ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΜΑΤΙΕΣ (2014))

- <https://www.sansimera.gr/articles/1341> (Μπαουχάους)
- <http://repository.library.teiwest.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/5038/%CE%97%20%CE%95%CE%A6%CE%91%CE%A1%CE%9C%CE%9F%CE%93%CE%97%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%91%CE%A1%CE%A7%CE%99%CE%A4%CE%95%CE%9A%CE%A4%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%20BAUHAUS%20%CE%A3%CE%A4%CE%97%20%CE%9C%CE%95%CE%A3%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%95%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%91%CE%94%CE%91%201920-1940..pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Η εφαρμογή της αρχιτεκτονικής Bauhaus στη Μεσοπολεμική Ελλάδα του 1920-1940(2016))
- <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=5nRUKLGIL8E%3D&tabid=506&language=el-GR> (Νέο Οικοδομικό Κανονισμό (N.4067/2012))
- <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/11787/sxebib006b.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Βιβλίο NEUFERT: Οικοδομική και αρχιτεκτονική σύνθεση.

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο/Η κάτωθι υπογεγραμμένος/η ΑΙΚΑΤΕΡΙΩΗ-ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΧΙΟΥ, του ΔΙΣΣΕΛΟΥΣ....., φοιτητής του Τμήματος ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ..... του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, πριν αναλάβω την εκπόνηση της Πτυχιακής Εργασίας μου, δηλώνω ότι ενημερώθηκα για τα παρακάτω:

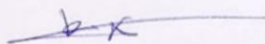
«Η Πτυχιακή Εργασία (Π.Ε) αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο του συγγραφέα, όσο και του ιδρύματος και θα πρέπει να έχει μοναδικό χαρακτήρα και πρωτότυπο περιεχόμενο.

Απαγορεύεται αυστηρά οποιοδήποτε κομμάτι κειμένου της να εμφανίζεται αυτούσιο ή μεταφρασμένο από κάποια άλλη δημοσιευμένη πηγή. Κάθε τέτοια πράξη αποτελεί προϊόν λογοκλοπής και εγείρει θέμα Ηθικής Τάξης για τα πνευματικά δικαιώματα του άλλου συγγραφέα. Αποκλειστικός υπεύθυνος είναι ο συγγραφέας της Π.Ε, ο οποίος φέρει και την ευθύνη των συνεπειών, ποινικών και άλλων, αυτής της πράξης.

Πέραν των όποιων ποινικών ευθυνών του συγγραφέα, σε περίπτωση που το Ίδρυμα του έχει απονείμει Πτυχίο, αυτό ανακαλείται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Η Συνέλευση του Τμήματος με νέα απόφασή της, μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου, του αναθέτει εκ νέου την εκπόνηση Π.Ε με άλλο θέμα και διαφορετικό επιβλέποντα καθηγητή. Η εκπόνηση της εν λόγω Π.Ε πρέπει να ολοκληρωθεί εντός τουλάχιστον ενός ημερολογιακού βμήνου από την ημερομηνία ανάθεσής της.»

Ο Δηλών

ΑΙΚΑΤΕΡΙΩΗ-ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΧΙΟΥ

Ημερομηνία

22/03/2020